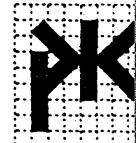

אוניברסיטת תל-אביב **תא** TEL AVIV UNIVERSITY

מכון יוסף קסירר
למחקר בחשבנות
THE JOSEPH KASIERER
INSTITUTE FOR RESEARCH
IN ACCOUNTING

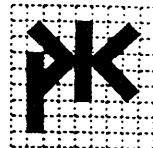

**השפעות של גורמי סיכון והחלוקת רוחים
על שיעורי הפרשות לחובות מסופקים
של הבנקים המסחריים בישראל**

שילה ליפשיץ

מכון יוסף קסירר
למחקר בحسابנות
THE JOSEPH KASIERER
INSTITUTE FOR RESEARCH
IN ACCOUNTING

ה להשפעות של גורמי סיכון והחלטת רוחחים על שיעורי הפרשות לחובות מסופקים של הבנקים המשוררים בישראל

שילה ליפשיץ

נובמבר 1994

השפעות של גורמי סיכון והחלטת רוחחים על שיעורי הפרשות לחובות מסופקים של הבנקים המסחריים בישראל

שילה ליפשיץ

תודתי נתונה לפרופ' יצחק סוארי ולפרופ' יאיר אורגלאר על ליווי מחקר זה ועל הסיווע
הרב בפיתוחו ולמכון כסירר על ההשתתפות ב咪ומו. הדעות המובאות במאמר הן של
המחבר ואין משקפות בהכרח את עמדתו של מכון כסירר.

תוכן העניינים

עמוד

נושא

פרק

1	מבוא, מטרת העבודה ותרומת המחקר	2 - 3
2	היבטים חשבונאיים, מיסויים ופיקוחיים של ההפרשות לחובות מסופקים	4 - 11
3	סקירת הספרות - גורמי סיכון והחלטת רוחחים	12 - 15
4	מודל	16 - 20
5	מתודולוגיה, משוואות האמידה וההשערות	21 - 24
6	תוצאות אמפיריות.	25 - 31
7	סיכום	32
נספח א'	הפרשה לחובות מסופקים (דוח כספי שנתי)	33
נספח ב'	סיכון אשראי לפי ענפי משק (סקירת הנהלה)	34
נספח ג'	סיכון אשראי לפי ענפי משק (סקירת הנהלה)	35
נספח ד'	דוח הוועדה לבחינת היבטי המס בקשר לחובות האבודים (דוח ועדת גבעול)	36 - 43
נספח ה'	הפרשה נוספת לחובות מסופקים	44 - 50
נספח ו'	חובות בעיתונים בהלוואות לדירות בבנק למשכנתאות	51 - 52
נספח ז'	טיפול בחובות בעיתונים.	53 - 61
נספח ח'	شكلול הנכסים המאזוניים לפי דרגות סיכון	62 - 64
נספח ט'	מקדמי ההמרה לאשראי של סעיפים חזק-מאזוניים.	65 - 68
	ביבליוגרפיה.	69 - 72

פרק 1

מבוא, מטרת העבודה ותרומת המחקר

ההפרשות לחובות מסופקים (להלן "מ") בبنקים הינם חלק אינטגרלי וסיסטמטי מתחילה מתן האשראי ובמידה רבה מהוות התממשות סיכון האשראי שהבנק לפק על עצמו. ההיקף המשמעותי של ההפרשות בשנים האחרונות הוא גורם מרכזי המשפיע על רווחיות הבנקים בישראל.⁽¹⁾ ההפרש נרשמת כאשר קיים ספק לגבי גבי החוב ולפני השלב שבו הספק הופך להפסד ודאי. רישום תקופתי של ההוצאה בגין החל"מ נעשה על פי אומדן הנהלה, לגבי כושר ההחזר של החיבור, הענף בו הוא פועל, הסביבה הכלכלית, נסיוון העבר ועוד. אומדן זה המשקף את ההפסד הפוטנציאלי כפוף לאי ודאות רבה. לבסוף כאשר החוב הופך לאבוד וזאת לאחר שמו趨ו ההליכים המשפטיים נגד החיבור ואפסו הסיכויים לגביתו - יש למוחקו נגד יתרת ההפרש. מקובל לראות את ההפרשות לחובות מסופקים של בנקים כמשמעות את המצב הכלכלי במשק בכלל, ואת מצבם של ענפי משק ספציפיים בפרט. היקלעותם של ענפי משק מסוימים לקשיים המשפיעים באופן ישיר על יכולות תיק האשראי של בנקים המתמחים בהםים בעיתויים. רבים גם לומדים משיעורי ההפרשות לחובות מסופקים מתוך תיק האשראי, על יכולות ניהול סיכון האשראי על ידי הבנקים. כך למשל, ניתן להניח כי בנקים שבהם מערכת סינוון חלויות ומדיניות הביטחונות קפדיות יותר, מפרישים שיעור נמוך יותר להחל"מ מבנקים בהם המדיניות פחות נוקשה.

בשנים האחרונות חלה "קפיצת מדרגה" בשיעורי ההפרשות השנתיות לחובות מסופקים מס' האשראי לציבור של חמיש הקבוצות הבנקאיות בישראל: מ-1.2% (1.4% במחצית סוף 1991) בממוצע לשנים 1984 עד 1987 ל-2.5% (2.3 מיליארד ש"ח) בממוצע ארבע השנים לאחר מכן (המפקח על הבנקים, סקירה שנתית 1991). הדבר נבע בין היתר מהתממשות סיכון אשראי

⁽¹⁾ בין השנים 1988 עד 1992 הגיע שיעור ההפרשה בחמשת הבנקים הגדולים בישראל בממוצע ל-34% מהרווח המימיוני. לשם השוואת, באלה"ב הגיע שיעור ההחל"מ באותה תקופה בבנקים המסחריים בממוצע ל-24% מהרווח המימיוני.

בענף החקלאות. הפסדי האשראי הגבוהים מלאוים בשונות גובהה בין הבנקים בשיעורי ההפרשנות. מצב זה מעורר שלוש שאלות אותן נבחן בעבודה זו:

1. השאלה הראשונה:

מהם הגורמים להבדלים בין בנקים ולאורך זמן בשיעורי החלוקת? בין גורמים אלה נבחן את הסיכון הספציפי בתיק האשראי של הבנק (aicots התיק), משתנים מקרו-כלכליים האחדים לכל הבנקים וכן משתנה ניהול הקשור להחלטת רווחים (income smoothing). בהקשר זה אנו מתמקד בשאלת האם היקף ההפרשנות בשנים 1988-1992 נקבע גם מרצונים של מנהלי בנקים להגדיל הפרשות בשנים של גידול ברוחחים ולהיפך - להקטין את ההפרשנות בשנים של קיטועו ברוחחים (או הפסדים) והאם בתחום זה יש הבדל בין בנקים קטנים לגודולים?

2. השאלה השנייה:

האם הבדלים בין הבנקים בישראל נובעים גם מעמדתם כלפי סיכוןם? האם בנקים שעדיפים לפעול ברמות סיכון גבוהות יותר (כפי שמתבטה למשל בנסיבות להערכת שיעור גובה יותר מנכסיהם בנכסי סיכון או בבחירה ריכוזיות אשראי ענפית גבוהה יותר), גם יפרישו שיעור גובה יותר מתוך תיק האשראי שלהם?

3. השאלה השלישית:

מהם החיבטים החבונאיים, המיסויים והפיקוחיים הקשורים בקביעת ההפרש לחובות מסופקים?

במסגרת תשובה לשולש השאלות הנ"ל נסחה לתאר ולכמה באופן סטטיסטי את תרומותם של הגורמים השונים שמנינו על שיעור ההפרשנות לחובות מסופקים. עד כה לא נעשתה בישראל עבודה הבוחנת את הגורמים להבדלים בין בנקים ולאורך זמן בשיעורי ההפרשנות. לנושא זה חשיבות רבה לאחר ובהפרשנות הגבוהות לחובות מסופקים משפיעות באופן מהותי ביותר על רווחיות המערכת הבנקאית.

בחינת הנושא חשובה לניתוח והבנה של התוצאות העסקיות בבנקים וכן לרווח החשבון החיצוניים בחכרות היבטים חבונאיים, מיסויים, ניהולים ופיקוחיים הקשורים בהפרשנה. כמו כן לנושא חשיבות רבה בעיצוב תוכנית ביקורת שתבחן גורמים שונים ונוספים העולמים להשפיע על שיעור ההפרשנה וכן בשיפור החלטתה לגבי הלימוטה.

פרק 2

היבטים חשבונאיים, מיסויים ופיקוחיים של ההפרשות לחובות מסופקים

היבטים חשבונאיים

שני עקרונות חשבונאיים מחייבים יצירת הפרשה לחובות מסופקים. עקרון החקלה ועקרון השמרנות. עקרון החקלה מדגיש את דוח רווח והפסד ועל פי עקרון זה משחוכרת הכנסה, יש לרשום אותה בתקופה המתאימה ובמקביל יש לרשום את החוזאות שנגרמו בייצור אותה הכנסה. מאחר וחובות אבודים אינם נפדים מראש, יש צורך לאומדן וליצור הפרשה בגיןם.

עקרון השמרנות מדגיש את המazon ועל פי גישה זו (הנראית גם הגישה הנכנית) אין להציג חייבים מעלה לסכום המימוש הצפוי מהם. על פי הגישה הנכנית מטרת ההפרשה השוטפת היא להתאים את יתרת ההפרשה כך שהחייבים נטו (חייבים בניכוי יתרת החל"מ) לא יוצגו מעלה לסכום המימוש הצפוי מהם.

ההפרשה נרשמת כאשר קיים ספק לגבי גביות החוב ולפניהם שלב שבו הספק הופך לוודאי. יצירת ההפרשה ומחיקתה נעשים בשני שלבים:

בשלב ראשון, בשעה נוצר הספק לגבי גביות החוב, יש להטיב את החוזאה בגין חובות מסופקים (חשבון תוצאות) ולכך את יתרת ההפרשה לחומר"ס (חשבוןamazon). **בשלב שני,** כאשר החוב הופך לאבוד וזאת לאחר שימוש ההליכים המשפטיים נגד החיב ואפסו היסכומים לנכיותו - יש להטיב את יתרת ההפרשה ולזכות את הלואה (חייב).

ההבחנה בין חוב מסופק לחוב אבוד מופיעה בקובץ ניהול בנקאי תיקן (הוראה 314). על פי ההוראה חוב מסופק מוגדר כדלהלן: "חוב, או חלק ממנו, שלאחר הערכת מצבו הכלכלי של החיב, לרבות טיב נכסיו וכושר הפרעון שלו ולאחר הערכת הבטחנות שבידי התאגיד הבנקאי, קבעה הנהלת התאגיד הבנקאי שאין סיכוי סביר לגבות את חוב ויש לרשום בגיןו **הוצאה בספרי התאגיד הבנקאי**".

כאמור בשלב שני הופך החוב להיות אבוד ועל פי ההוראה חוב אבוד מוגדר כדלהלן: "חוב מסופק שלאחר שימושו כל האמצעים לגביתו, הסתבר להנהלת התאגיד הבנקאי שאין עוד כל סיכוי לגבותו ויש למחוק אותו **מספרי התאגיד הבנקאי**".

מבחןת עיתוי ההפרשہ נקבעה כי רישומה יעשה במועד קביעת החוב כמסופק ולא יאוחר מסוף אותו חודש.

כמו כן אחת לרביעו יבחן היקף ההפרשہ ומחיקתہ. סכום ההפרשہ יכול לריבית על החוב המסופק וזאת עד למועד קביעתו כחוב מסופק. כל עוד לא יותר הבנק על הריבית תזקף זו לחובות חשבו החייב. עם זאת הריבית לא תזקף להכנסות בדוח רווח והפסד אלא יזוכה חשבו יתרת הפרשה לריבית על חובות מסופקים.

נשאלת השאלה כיצד תרשם ההפרשہ כאשר החוב המסופק מורכב מסוגי הלוואות שונים בתנאי הצמדה ומטבע וכייד תיויחס ההפרשہ לכל אחד מסוגי הלוואות. בנושא זה קובעת ההוראה כי הייחוס יעשה בהתחשב בנסיבות, לפי שיקולים עסקיים או לפי חלקם היחסי של מרכיבי החובות. שיטת הייחוס תמודד בצירוף הנימוקים.

ייחוס של הפרשות נוספות בעתיד או הסדר עם אותו לקוחות, יאפשר ייחוס שונה של ההפרשہ מזו שנקבע במועד עריכתה ובהתאם לתנאים העסקיים.

כאשר החוב נקבע במטבע חז"ל מסוים ינוחלו חשבונות ההפרשہ לחוב המסופק וההפרשہ לריבית באותו מטבע חז"ל.

כאשר ההפרשہ לחובות מסופקים היא בגין סעיפים חז"ל-מאזניים (כגון ערביות), תכלל ההפרשہ בסעיף התחייבויות אחרות במאזן ולא תנוכה מהאשראי.

יתכן מקרה שבו הבנק גובה חוב שנרשם כחוב מסופק. במקרה זה הגביהה תטופל תחילת כגבית ריבית (בHUDER נסיבות אחרות). ריבית זו תזקף לסעיף הכנסות מימון אחרות בדוח רווח והפסד.

טיפול דומה יהיה במידה ובנק קובע כי התקיימו תנאים מיוחדים המצדיקים ההפחיתה של הפרשה לחוב מסופק. גם במקרה זה ההפחיתה תטופל תחילת כהגחה יתרת ההפרשہ לריבית (בHUDER נסיבות אחרות). ההפחיה תזקף לסעיף הכנסות מימון אחרות בדוח רווח והפסד.

כאמור בשלב שני לאחר שהחוב המסופק הופך לאבוד יש למחקו. המחיקה תעשה נגד ההפרשות המתאימות (זהינו יתרת ההפרשה לחובות מסופקים ויתרת ההפרשה לריבית על חובות מסופקים). לגבי חוב שנקבע למחקו וטרם סוג כחוב מסופק, יש לעבור את שני השלבים: יצירת הפרשה בגין החוב ומחלוקת החוב נגדה.

נשאלת השאלה כיצד יש לטפל מבחינה חשבונאית בחוב שנmachק ולאחר מכן הבנק מגיע להסדר עם הלקוח וה חובב נגבה. במקרה זה ירשמו התקבולים רק על בסיס גביה בפועל ויזוכה חשבו ההפרשה בדוח רוח והפסד.

יתכן מצב שהבנק מחליט לזוטר ללקוח על ריבית. במידה והויתור נעשה לפני קביעת החוב zusätzlich יחשב הויתור למחיקה וירשם כמחיקה ולא כהקטנת הכנסות ריבית. במידה והויתור על הריבית נעשה לאחר שה חובב נקבע כאמור, תבוטל הריבית מחשבו הלקוח נגד יתרת הפרשה לריבית על חובות מסווגים.

מבחןת ההצעה והדיווח קובעות הוראות הדיווח הכספי לציבור של המפקח על הבנקים כי הביאור על המדיניות החשבונאית בדבר ההפרשה לחובות מסווגים יכול להיות התשובה לשאלת האם ההפרשה הספציפית נקבעה בצורה זהירה תוך ניתוח איטינטו של הלואה, פעילותו העסקית, עמידתו בהתחייבותו, בטחוננותיו וכו'. כמו כן ניתן במסגרת ביאור זה פירות לגבי השיעור השוטף והמצטבר של ההפרשה הנוסף וכן תוצאות מדיניות מחייבת החובות האבודים.

במסגרת ביאור 4 לדוח הכספי יוצגו היתרות ונתוני התנועה בהפרשות, גביות ומחייבות תוך הבחנה בין הפרשה ספציפית וככללית (ראה נספח א').

הדווח השנתי של בנק כולל גם את דוח הדירקטוריון וסקירת הנהלה. במסגרת דוח הדירקטוריון יתאר הבנק עקרונות ניהול סיכון אשראי והתפתחותו וכן את המדיניות והבקרה ליישומה כאשר הדיווח יתייחס גם להפתחות המدى שיעור ההפרשה השנתית לחובות מסווגים ביחס ליתרת האשראי לציבור. במסגרת סקירת הנהלה תפולג החוצה השנתית ויתרת החלט"מ על פי ענפי משק תוך הפרדה בין אשראי לבין סעיפים חוץ-מאזניים וכן בין פעילות בישראל לפועלות בחו"ל (נספחים ב' ו-ג').

היבטי מס

עמדת שלטון מס הכנסת משתקפת בסעיף 17(4) לפקודה ובחוזר מס הכנסת 85/27 הדן בקריטריונים להתרת חובות אבודים. העמדה היא כי אין להתריר הוצאה לצורך מס בשעת יצירתה ההפרשה אלא במועד המחייבת. כלומר, כאשר החוב אבוד - למשל כשחייב פשט את الرجل או שזו חברה שתשם פירוקה. על פי חזר מהה לעיל, במידה ובתאריך המאזן החייב היה פעיל, לא יותר החוב לניכוי גם אם התרבר לאחר מכן במועד הפערון שהחייב פשט את الرجل. לעומת זאת אם בתאריך המאזן כבר היה ידוע שלא ניתן לגבות את החוב (למשל כשהחייב פשט את الرجل), אז יותר החוב בניכוי אותה שנה.

הטיפול לצרכי מס האמור לעיל, מתאים לחובות קטנים ולא ענה להתפתחויות הכלכליות ולהיקף האדר ששל החובות הביעתיים במערכות הבנקאות שהגיעה לסקומים הגבוהים מ-10 מיליארד ש"ח. על רקע זה, הוקמה ועדת שהגישה הצעת חוק לתיקון פקודת מס"ה בשנת 1992.

הועדה שהוקמה ע"י נציב מס הכנסת בראשותו של פרופ' דן גבעולי, בדקła את היבטי המס של החל"מ אצל הבנקים. הוועדה ממליצה שחייבת הכרה בהפרשות כחוצה, יהולו לגבי הפרשות שנעשו החל משנת 1990 ואילך. דוח הוועדה שהתרפסם ביוני 1992 (נספח ד') מתיחס במספר נושאים. החלנו להתמקד בשניים מהם:

- מועד ותנאי ההתרה של ההכרה לצורך מס של הפרשות לחובות מסויקים.
- הפרשה שהתרה כחוצה ולאחר מכן התברר שהחוב אינו אבוד.

על פי המלצות הוועדה הפרשה ספציפית לחובות מסויקים בספרים תוכר כחוצה לצורך מס בשנה בה נרכחה זאת בתנאי:

1. שהחיב מגיר בתשלומיו מעל 120 ימים (או שתשלומיו בתקופה זו חייבו לחשבון החח"ד שלו).
2. ערך מימוש בטחונותיו נופל מערך החוב.
3. נקבעו צעדים שונים ונתקבל אישור רוח על כך. הצעדים כוללים: אישור רוח על כך שערך המימוש של הבטחונות נופל מערך החוב, התראה בכתב, דרישת תשלום החוב בפיגור, משלהו מכתב מעוז"ד, משלהו התראה לפני מימוש בטחונות, הקפת אשראי ללקוח וסירוב לבקשה (אם הייתה כזו) לשחרור בטחונות.

לא תאושר הפרשה מצטברת בגובה העולה על 80% מהחוב אלא אם כן בנוסף לדרישות לעיל, נקבע הליך משפטי לגביית החוב.

לגי חוב שמועד הפרעון שלו הם בהפרש זמן מעלה שנה ובשל נסיבות יוצאות דופן, גביית החוב מהחיב או מימוש בטחונות היא בלתי אפשרית, אף אם עדין לא הגיע מועד הפרעון, תותר ההפרשה לצורך מס.

כאמור, על-פי המלצת הוועדה יוכרו הפרשות ספציפיות בגין חובות מספקים בשנת המס. עם זאת, במידה ונאשתה הפרשה ולא נמחק החוב בתום 5 שנים מיום שיום המס בו נeszתה ההפרשה, תקבע תוספת מס בתום השנה החמשית. זאת בהתאם להפרש המס שצורך היה להשתלים אילו לא בוצעה כלל ההפרשה, ובתוספת הפרשי הצמדה וריבית. אם בוטלה ההפרשה, תקבע תוספת מס בשנת הביטול בתוספת הפרשי הצמדה וריבית (דוגמאות מספוריות לכך מופיעות בדוח הוועדה הרץ"ב).

במידה ונeszתה הפרשה והחוב לא נמחק בתום 5 שנים, אולם נמחק בתום 5 שנים לאחר מכן, תקבע החזר מס.

הועדה גם ממליצה על דרך אלטרנטיבית העומדת בפני בנק לנכות סכומים שנרשמו כהפרשה בגין חובות קמעוניים, דהיינו חובות שאינם עולים על 200,000 ש"ח לבנק גדול (בנק שהוננו עולה על 1.5 מיליארד ש"ח) או חובות שאינם עולים על 100,000 ש"ח לבנק קטן (כל הסכומים נכוונים ל-1.1.91). ההפרשה תותר בגיןו בשנת המס בהתאם לעומק הפיגור בתשלומים.

- לאחר 180 יום - הפרשה מצטברת של עד 25% מהחוב
- לאחר 270 يوم - הפרשה מצטברת של עד 50% מהחוב
- לאחר 360 יום - הפרשה מצטברת של עד 75% מהחוב

המלצות הוועדה מבטאות גישה יותר פרגמטית ופחות נוקשה מהתפיסה כפי שמתבטאת בפסקה הקיימת. בנוסף, בניגוד לפסקה הקיימת מצינה הוועדה לראשונה קרייטריונים אובייקטיבים לקביעת חוב מסופק בענף הבנקאות תוך מיזעור שיקול הדעת של פקיד השומה.

ההמלצות תומכות ביצירת הפרשה על פי אומדן הנהלה אך מטילות על זכות זו סייגים שונים הכוללים ניהול ליצירתה ומערך התחשבנות המבטייח שלבנק לא יהיה תמריץ כספי ליצור הפרשות לא מבוססות.

תהליך החקיקה לתיקון פקודת מ"ה על פי המלצות הוועדה לעיל, נמצא בשלבים ראשוניים בלבד. יתכן וייעבור עוד זמן רב עד שיחוקק במתכונת זו או אחרת.

היבטים פיקוחיים

בעולם מוגבל לשלב בין שני סוגי הפרשות לחובות מסווקים: הפרשה ספציפית והפרשה גלובלית. בעוד שההפרשה הספציפית נקבעת ע"י בחרית לוים ספציפיים, אמורה ההפרשה הגלובלית שנקבעת ע"י רשות פקווח לכיסות נגד סיכוןים "צפים" שקיים ידוע אך לא ניתן לzechותם בבירור או לקבוע את היקפם לתאריך המazon.

בסקרותם של יוכמן וסוארי (1989) מוצגת השוואה בין לאומיות תוך התיחסות להפרשות במדינות שונות בעולם. בעוד שבכՐת ההחלטה בידי הנהלה, בגרמניה קובעת רשות הפיקוח את השיעור המינימלי של ההפרשה הגלובלית בהתאם להרכבת סיכון תיק האשראי. ביפן שיעור ההפרשה נקבע בחוק ובארה"ב מעריכים רשות הפיקוח בחישוב ההפרשה, עיתوية וגודלה. התגברות סיכון האשראי בעולם כתוצאה מי יכולתן של מדינות בשבר (בעיקר בדרום אמריקה) לעמוד בהתחייבות הנעה רשות פיקוח רבות לקבוע דרישות פורמליות לביצוע הפרשות. השיעורים נעו בין 10% ביפן ל-30% בצרפת ובשוודיה. באנגליה קבע הבנק המרכזי בשנת 1987 מטריצה של פרמטרים על פי סיכון המדינה. לפי מטריצה זו נקבע שיעור הפרשה שיש לבצע כנגד אשראי בעיתוי למדינות העולם השלישי.

בארא"ב היה הסיטיקורף, הבנק הראשון שהודיע במאי 1987 כי הוא מפרש לחום"ס בגין חובות מדינות דרום אמריקה כ-3 מיליארדי ש"ח (שיעור כיסוי של 25%). מיד אחריו הגיעו תגבות שרשורת הבנקים האחרים בארא"ב שאף הם הפרשו שיעורים דומים.

מעניין לציין מחקר של Grammatikos & Saunders (1990) שבחן את ההשפעה שהיתה להחלטת סיטיקורף ובנקים אחרים להגדיל את ההפרשות, על תשואת המניות שלהם. נמצא כי ההשפעה בין הבנקים לא הייתה אחידה. המחברים מסבירים שונות זו בכך שהערכה של בעלי מניות לכל אחד מהגורמים לגידול בהפרשה יכולה להיות שונה. המחברים מציננים 4 גורמים: גורם פיקוחי, השפעת המס, השפעת האינפורמציה והשפעת כח המיקוח. לגבי גורם הפיקוח נטען כי רשות פיקוח מיחסות חשיבות רבה ליחס הון מינימלי בבנק, כמו ציבותי. מאחר וביצוע הפרשות בבנק מקטין את יחס ההון, יש להניח כי משקיעים יתייחסו באופן חיובי יותר לביצוע הפרשה בבנק שבו יחס ההון גבוה מהנדרש, לעומת שבו היחס נמוך. מבחינת הבט המס טענים המחברים כי ההכרה לצורכי מס של הלח"מ גורמת לכך שמשקיעים נראים יתייחסו באור חיובי יותר לביצוע הפרשה בבנק שבו שיעור המס השولي גבוה, לעומת שבו שיעור המס השולי נמוך. לגבי גורם השפעת האינפורמציה גידול בהלח"מ מאותת על אינפורמציה חדשה שיכולה להיות שלילית או חיובית. האינפורמציה היא שלילית במובן החשיפה לחובות בעיתויים אך היא יכולה להתפס כחיובית ע"י בעלי המניות במובן של החלטת הבנק על חיסול אשראי גרוע וממן אשראי חדש לסקטוריים לא בעיתויים.

גם השפעת גורם כח המיקוח יכולה להיות חיובית בכך שהבנק מאותת על שינוי באסטרטגיית המיקוח: אם בעבר הבנק היה מוכן ליותר ולהעניק ללואה הבעיתית אשראי נוסף, כיום ע"י ביצוע ההפרשה מודיע הבנק על חוסר נכונותו לתת אשראי נוסף. מנגד, כמובן גם על פי גורם זה יכולה ההפרשה להתפס כגורם המשפיע שלילית על יציבות הבנק. המתרבים מוכחים אמפירית כי בין 4 הגורמים, שני הגורמים האחוריים (השפעת האינפורמציה וכח המיקוח המתורגמים ליחסים פיננסיים) הם אלה שמסבירים בסופו של דבר את ההבדלים שהיו בתשואת מנויות הבנקים לאפקט ההכרזה על הגדלת החלח"מ.

בישראל גם כן מקובלת הבחנה בין הפרשה ספציפית וגלובלית. בשנת 1985 נדרשו הבנקים להפריש הפרשה גלובלית בשיעור של 0.2% מתוך האשראי הרלבנטי וזאת במשך עתיד ליתריה של 3%. השיעור של 0.2% נקבע גם לגבי השנים 1986 ו- 1987. בשנת 1988 נדרשו הבנקים להציג את ההפרשה הגלובלית לשיעור של 1.5% (יתריה) בגין חובות בעיתאים מסוימים בתחום שנתיים (1% עד סוף 1989 ו- 1.5% עד סוף 1990). במקביל, לגבי שאר תיקי האשראי המשיכו הבנקים ליצור הפרשה גלובלית בשיעור שנתי של 0.2%. בשנת 1991 חזרו הבנקים לשיעור שנתי כולל של 0.2% מתיק האשראי הרלבנטי. בשנת 1988 התיר המפקח על הבנקים ניצול חלק מההפרשה הגלובלית ע"י העברת הפרשה ספציפית בראותו בחלק מן ההפרשה הגלובלית נגד חובות הקיבוצים, התמששות של סיון אשראי שנכפה ללא זיהוי ספציפי וכן בעבר הופרשה בגין הפרשה גלובלית.

בשנת 1992 החליפה בישראל הפרשה " נוספת" את ההפרשה הגלובלית. ההפרשה נוספת בדומה להפרשה הגלובלית מחושבת אף היא על פי הוראות המפקח. היא נקבעה לאור הסיכוןים המבניים שבתיק האשראי של הבנקים. החידוש בהפרשה זו הוא בכך שהיא מתבססת על איקות תיק האשראי ולא רק על היקפו ובמובן זה היא מחושבת במתכונת דיפרנציאלית. ההפרשה מחושבת כ-% מחובות חריגה לפי שישה סוגים של מאפייני סיון:

1. **מידע כספי על הלואה** - חובות חריגה בתחום זה היא חובות שלגبية אין דוח כספי בתחום.
2. **חוויות של אנשים קשורים** - חובות החורגת מוגבלות מתן אשראי לאנשים קשורים.
3. **רכיביות חובות לפי לוויה או לפי קבוצת לוויים** - חובות החורגת מוגבלות בתחום זה.
4. **רכיביות אשראי ענפית** - כאשר חלקו של האשראי על אחריות התאגיד הבנקאי הנitin לענף מסוים עולה על 20% מסך האשראי לציבור על אחריות הבנק. נחשב עודף זה כ חובות חריגה.

5. **חובהות בעיתיים** - כל חובות המஸווגת כחוב בעיתוי לפי הוראה 314 (יתואר בהמשך הפרק).

6. **חובהות של ארצות פחות מפותחות (LCD)** - ההפרש בין שווי החוביות של לוים בארץות אלו כפי רשום בספרי הבנק לבין השווי בשוק הפיננסי הבינלאומי ייחשב כחובהות חריגת.

בנוסף לה' מופיע פירוט של ההוראה הנ"ל, שיעורי היעד הסופי של הפרשה הנוספת וכן של החפרשה השנתית לגבי כל אחד מששת מאפייני הסיכון.

הוראות הסדרה אחרת של המפקח על הבנקים עוסקת בקביעת הפרשה **ספציפית לחובות מסופקים בחלואות לדירות בבנקים למשכנתאות**. הפרשה מחושבת לכל הלואה בנפרד על פי עומק הפיגור של החוב ושיעורה עולה ככל שהפיגור עמוק יותר (לחישוב החפרשה ראה נספח ו').

הוראות הסדרה נוספת הקשורה קשר ישיר לנושא עסקת **טיפול בחובות בעיתיים** הן מהחייבת ניהולו והן מהחייבת החשבונאי. בהתאם להוראה מסווגים החובות הבעיתיים לשש קבוצות:

- **חובהות שנקבעו מסופקים במלואם.**
- **חובהות שנקבעו מסופקים בחלוקתם.**
- **חובהות שאינם נשאים הכנסה.**
- **חובהות בארגון מחדש.**
- **חובהות בפיגור זמני.**
- **חובהות בהשגה מיוחדת.**

ההגדרה של כל אחת מהקבוצות מופיעה בנספח ז'.

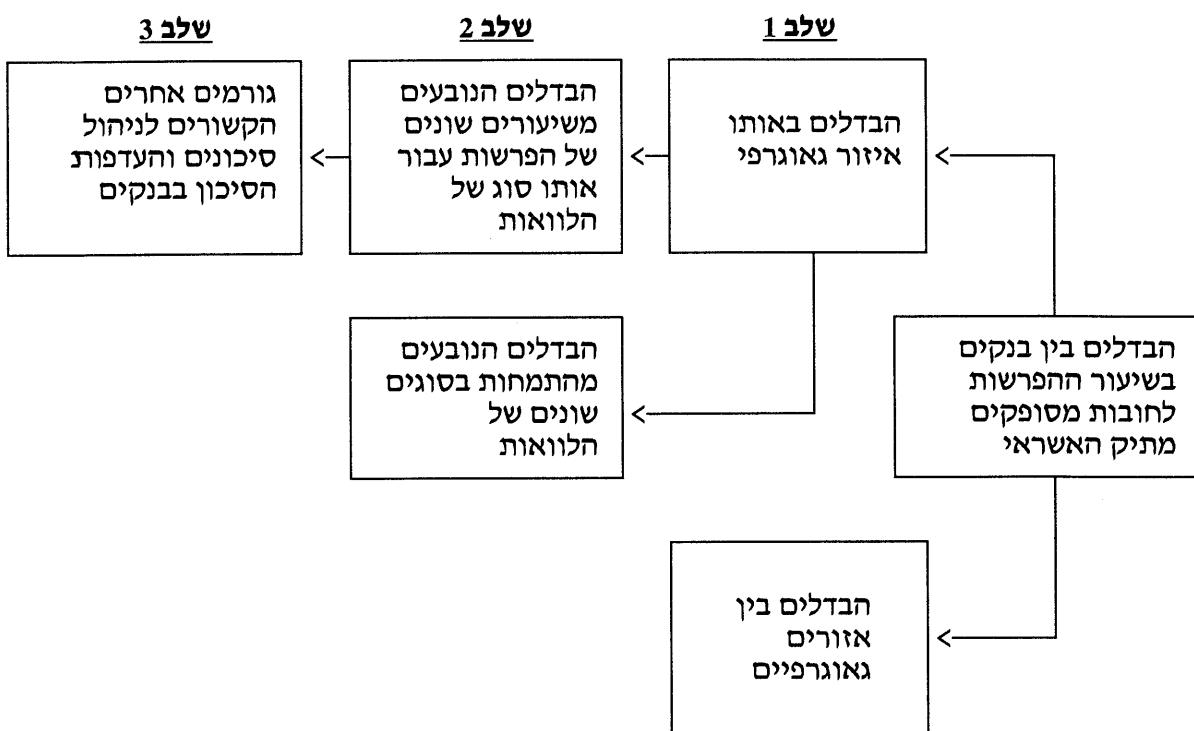
בהתאם להוראה זו על הנהלת הבנק לקבוע נלים מפורטים לטיפול בחובות הבעיתיים בנושאים כגון: מתכונת דיווחים שתאפשר זיהוי מוקדים של התפתחויות או אירועים העשויים להשפיע על מצב החוב וסיווגו, הנחיות בדבר ניהול החובות הבעיתייםohl וolicies לגבייטם, הנחיות לישום הכללים לרישום החשבונאי, נלים לקביעת הלח"מ או להחלטה על מכירת חובות, נלים לקביעת תיעוד מלא של החלטות ושל נימוקים ביחס לאותם חובות ממועד זיהויים בעיתיים, ועוד.

פרק 3

סקירת הספרות - גורמי סיכון והחלהת רוחחים

Keeton and Morris (1987), מציגים מודל הנוטן הסבר לשונות בין בנקים בארה"ב בשיעורי הchèח"מ. אנו נרחיב מודל זה כדי לבחון גם גורמים של הchèחת רוחחים כפי שיושבר בהמשך.

דיאגרמה 1

בשלב 1 מסבירים Keeton & Morris חלק מהשונות בין בנקים בארה"ב בשיעור הפרשות, באמצעות הבדלים בין אזורים בתנאים הכלכליים. מדיניות מסוימות נשענות על ענפים כגון אנרגיה או חקלאות כמרכיבים עיקריים בכלכלתם. כאשר אלה נפגעים משפיע הדבר באופן שלילי על המדינה וכן על הבנקים דרך גידול בהפרשותיהם לחובות מסופקים. ניתן להוסיף גם גורמים מקרו-כלכליים אחרים המשפיעים על הבדלים בין אזורים ומדיניות כגון צמיחה התל"ג, שיעור האבטלה, דרישות פקווחות ועוד, ראה גם (1986) FRB of NY.

מכאן עוברים לשלב 2 ולגורם המסביר את ההבדל בין בנקים באותו איזור גאוגרפי והוא קשור לסוג ההצלאות שניתנו. בנקים המתמחים במתן אשראי לענפים בעיתיים יפרישו שיעור גבוה יותר לחובות מסופקים.

בשלב 3 מוסבר ההבדל בין בנקים הפעילים באותו אזור והנותנים אשראי לארכו ענף, בהבדלים אחרים הקשורים בעיקר לניהול ולהעדפות סיכון בבנקים.

במחקר מתקדם יותר של Keeton and Morris (1988) מתמקדים המחברים על הגורם של העדפות סיכון כמספר הבבדלים בהפסדי האשראי של בנקים. הם מצאו באופן אמפירי כי בנקים ששיעור הפסדי האשראי שלהם מתוך תיק האשראי היה גבוה יותר (סיכון אשראי-איכות) נטו גם לחסוך את עצם לטוגי סיכון נוספים (כמו סיכון נזילות וסיכון כמותי של אשראי-אשראי/נכסים). לעומת נמצאה כי הפסדי האשראי אכן מבטאים את העדפות הסיכון של הבנקים.

נזהר לשאלת הראשונה שהצבנו בתחילת העבודה: האם ההבדלים בין הבנקים בשערוי הഫשות נובעים גם מוגדל של הרוחות ומשיקולים של החלקת (ייצוב) הרוחחים? מנהלים מעוניינים לעיתונים לייצב את הרוחות מסיבות שונות כגון:

(א) **הקטנת סיכון** - לשנות את פרופיל הסיכון של הבנק ע"י החלקת רוחחים תוך הקטנת שונות הרוח של הבנק. בוצרה זו המנהלים נוטנים בטחון למפקדים ולבעלי האג"ח והדבר משפיע על בטחונם האישי והשדאות של המנהלים בעבודה.

Ronen, Kamin and Amihud (1983) טוענים כי בעלי מנויות של פירמה יכולים להקטין את הסיכון שלהם ע"י פיזור של תיק ההשקעות שלהם. מנהלים, המשקיעים את החון האנושי שלהם בפירמה בה הם עובדים ו מבחינה זו השקעתם מרווחת ולא מפוזרת, חייבים לפעול במסגרת הפירמה אותה הם מנהלים, כדי להקטין את הסיכון שלהם. לעומת מנהלים מקטינים את הסיכון שלהם ע"י פיזור "פנימי" באמצעות החלקת רוחחים.

(ב) **הערכת חיצונית כלפי מנהלים** - אחד המוצרים שמייצר המנהל הוא הדוח הכספי לציבור. דוח זה נתפס בעיני משתמשים חיצוניים גם ככלי לביצוע תחזית. באמצעות החלקת רוחחים יכולים המנהלים לשפר את יכולת המשתמשים לחזות רוחות עתידי. מצב זה יגדיל את אמון המשתמשים החיצוניים בדוח הכספי שבאחריות המנהלים וגם יגביר את אמינותם ויוקרתם של המנהלים (Ronen and Sadan 1981).

(ג) **מייקסום תגמול ובונוס** - למקסם את חבילת התגמול שלהם (של המנהלים) שהיא לעתים פונקציה של יציבות הרווח ומחירי המניות (ראה Lambert, 1984) או במקרים מסוימים להשפיע על גודלו של הבonus באמצעות חלוקת רווחים (ראה Healy, 1985). אם למשל מבנה הבonus כזה שמעל רמת רווחיות מסוימת, הבonus המשולם למנחים הוא בסכום קבוע ולא משתנה בהתאם לרווחות, אז כאשר הרווחיות מעלה לאוטו גבול עליון, למנחים יהיה כדי להגדיל את ההפרש. בכך הם גם מבטיחים לעצם את הבonus וגם חוסכים הוצאות בעtid ומגדילים את הסיכוי לבonus העתידי.

(ד) **לחץ פוליטי** - לצמצם לחצים פוליטיים הקיימים בפירמות גדולות שמספרת גודלו הן יוצרות תשומת לב רבה יותר של פוליטיקאים ומקחחים (ראה למשל Watts and Zimmerman 1981, Ronen and Sadan 1979, Hagerman and Zmijewski; 1978, Zimmerman 1981) טענים שתנודות רווחים כלפי מעלה נטפסות כאיתות לכך מונופוליסטי ואילו תנודות בכיוון החFOX מסמנות משבר בענף וחדבර גורם למפקחים לפעול. הדבר נראה נכון גם לענף הבנקאות שהוא אחד הענפים המפוקחים ביותר במשק. מאחר לבנקים גדולים רווחים או הפסדים גדולים במונחים כספיים הם יותר חשובים לחצים פוליטיים ופקוחיים. כדי להתמודד עם לחצים אלה הם ירצו לייצב את הרווח ולהמנע מהציגות תנודות ברווחים.

(ה) **לחץ של איגודים מקצועיים** - מניע נוסף להחלטת רווחים מtabס על מניעת לחץ של עובדים כלפי הנהלות הפירמות. Moses (1987) טוען כי דרישות איגודי עובדים רגישות לתנודות ברווחיות: Mach, עליה ברווחיות תגרור דרישות שכר נוספת ומנגד ירידת ברווחיות תנייע אף היא את איגוד העובדים לפעול ולעתים אף לשבות עקב החשש ממצוקה פיננסית. תופעה זו של החלטת רווחים תתרחב באותו ענפים בהם העובדים מאורגנים באיגודים מקצועיים חזקים.

Greenwalt and Sinkey (1988) טוענים שמכ Shir מושלם להחלטת רווחים מקיים את התכונות הבאות:

- לא מחייב את הפirma לפעולות מסוימות בעtid או לביצוע עסקה עם גוף חיצוני.
- קשור לאומדן של מנהלים ואינו חורג מעקרונות חשבונאיים מקובלים.
- המנהלים יכולים להשפיע באמצעות הרווח בצורה מהותית ועקבית משנה לשנה.

אופיים של ההפרשות לחובות מסופקים עומדים בתנאים אלה. רישום ההפרשות לא מהוות התchieיבות למחיקה סופית של החוב והוא קשור לאומדן ההפסדים הצפויים בתיק האשראי בין היתר על פי הערכת כושר הפרעון של הלוים ושווי בטחונותיהם. השפעת הרישום החשובנאי מגדילה או מקטינה את הרוחת התקופתי. לבסוף, השימוש העקבי באומדן זה מאפשר למנהלים לחלק רוחים משנה לשנה.

Greenwalt and Sinkey (1988) בחנו את השערת החלקת הרוחחים בארה"ב ומצאו בקרה אמפירית ת邏מיה לקיומה. S+G בחרו במדגם הכלול 106 חברות אחזקה בנקאים גדולות בין השנים 1976 עד 1984. באמצעות רגרסיה המשלבת נתוני ח tack וזמן הם בחנו את התנוגות היקף ההפרשה ובאיזה הוא מושפע מקבוצות שונות של משתנים: משטני סיכון אנדיוגניים, משתנים מקרו-כלכליים ומשטנה המבחן בין סוגים בנקים. לצורך בינת השערת החלקת הרוחחים נכלל משתנה רוחה בניטרול ההפרשה. ממחקר של S+G עולה כי: "שינוי של 1% ברוחה התפעולי, שאר המשתנים קבועים, יביא לעלייה של 0.23% בהחל"מ עבור חברת האחזקה הבנקאית המומוצעת". כמו כן נמצא כי למשטני הסיכון ולהיקף פשיטות הרجل השפעה חיובית ובדר"כ מובהקת על החל"מ. במחקר של Scheiner (1981) על 107 בנקים גדולים בארה"ב בין השנים 1969-1976 נמצא כי רק בחלק קטן מן המקרים (22%) ישנה הוכחה להחלקת רוחחים. חלק מההסבר לפער בין המקרים השונים נובע ממתודולוגיה, מתוקפת זמן ומדגם שונים. בעוד S+G השתמשו ברגression מרובת משתנים, Scheiner השתמש בקורסיות פשוטות ולפייך יתכו אצלו בעיות ספסיפיקציה. כמו כן על פי הוראות הפיקוח בארה"ב עד שנת 1976 השתמשו הבנקים בנוסחה לצורך חישוב ההפרשה (על פי נסיוון העבר) ולא באומדן, מה שמסביר מיעוט מקרים של החלקת רוחחים במחקרו של Scheiner.

פרק 4

מודל

בחלק זה נפתח מודל שמתארו להסביר את המשתנים המשפיעים על שיעור החלח"מ. במודל זה שלושה שחקרים: בעלי מנויות, מנהלים ורשות פיקוח. ההפרדה בין בעלי המניות למנהליה של פירמה עלולה לחוביל לנצח שהאינטראסים של בעלי המניות אינם בהכרח זהים לאלו של המנהלים וכן לחסור סימטריה באינפורמציה. הדבר ידוע בספרות כבעית השילוחות (agency) ולפיה מנהלים לא בהכרח ימקסמו את התועלת של בעלי המניות, ראה למשל: Monsen & Downs (1965), Gunthorpe & Levy (1976) או Jensen & Meckling (1991). בעית השילוחות נבחנה גם בבנקאות, ראה למשל Edwards (1977), Allen & Cebenoyan (1989), Allen & Saunders (1991), או Gorton & Rosen (1992). תאוריה זו מסייעת למחקר החשבונאי בהסבר וחיזוי של בחירת שיטה ורישום חשבונאי והשפעתו על רווחת הצדדים השונים.

אנו טוענים כי בעלי המניות ימקסמו את תוכלת הרווח ואילו המנהלים יהיו מעוניינים לשמר על מגבלת החלקת רווחים שנთאר בהמשך. הקונפליקט ביניהם נובע מיכולת פיזור הסיכון של בעלי המניות לעומת מנהלי הבנק וכן מחסור סימטריה באינפורמציה. כפי שטעןנו בפרק הקודם בעלי המניות מתמודדים עם הסיכון ע"י פיזור תיק ההשקעות שלהם. לעומתם מנהלים, שהשकעתם (ההון האנושי שלהם) מרוכזת במקום העבודה ולא מפוזרת, פועלם כנראה במסגרת הפירמה אותה הם מנהלים ומחליקים רווחים כדי להקטין את הסיכון שלהם. ראה Lev 1981 ו- Amihud and Mandelker 1987, Agrawal and Mandelker 1987 המציגים את מוטיבציית החלקת רווחים אצל מנהלים.²

מגבלי החלקת רווחים היא:

$$-\beta_i \leq NI_{it} - NIA_i \leq \beta_i$$

2) מנגד מחקרים אחרים מציגים גם את רצונם של בעלי מנויות להחלק רווחים: (1) הדבר מאותת על רמה גבוהה של דיבידנד Gordon, 1964. (2) הקטנת הסיכון הכלול והסטטמי של המניה Lev and Kunitzky, 1974. (3) הקטנת הסיכון ושיעור ההיוון ובכך השפעה חיובית על ערך הפירמה Beidleman, 1973).

נראה לנו כי גם אם קיימת מוטיבציה מסוימת של בעלי מנויות להחלק רווחים היא הרבה יותר חזקה אצל המנהלים מהסיבות שמנינו בפרק 3. מחקרים רבים למשל הוכיחו כי בשווואה בין פירמות הנשלטות ע"י מנהלים (בهم פיזור המניות רחב כך שאין בעל מנויות המחזיק מעבר ל-5% מזכויות החזבעה ואין בעל השפעה) לבין פירמות הנשלטות ע"י בעלי המניות, בראשות היתה נפוצה יותר תופעת החלקת רווחים [Boudreaux (1973), Amihud, Kamin and Ronen (1983) או Saunders (1990) בבנקאות].

כמו כן בישראל, מאז 1983, עקב הסדר המניות, והגבלה חלוקת דיבידנד לבעלי המניות, שלושת הגורמים שמנינו לעיל ומודגשים את רצונם של בעלי מנויות להחלק רווחים, כנראה שאינם לבניטיים (או שאין להפזר בחשיבותם) לגבי מערכת הבנקאות הישראלית.

כאשר $\beta = \frac{NI_t - NI_{t-1}}{2}$ הוא הפער בין הרוחניות השנתית הנקייה של בנק או בשנה מסוימת לבין רוחניותו הרבה יותר הנקייה המומוצעת³. בהתאם להשערה החלקת הרוחניות מנהלי בנקים יהיו מעוניינים להתאים את הפער הניל כל שנה (ב佗וח הקצר) באמצעות החלטה לערך נמוך או השווה ל- β אך גבוהה או שווה לו.

בספרות מקובל השימוש בו מודל חד תקופתי (ראה למשל Moses, 1987 המציג 10 מחקרים כאלה) והוא במודל רב תקופתי. העדפנו להשתמש במודל חד תקופתי של תהליכי החלקה לטוויה קצר על פני מודל רב תקופתי למרות שניתן לבקר זאת ולטעון כי לכל החלקה השפעה על העתיד. מעבר לשיקולי פשוטות ונוחות, המודל החד תקופתי נראה לנו עדיף משתי סיבות עיקריות: (1) אנו מניחים כי שיקולי המנהל המרכזיים הם לטוויה קצר. (2) לרוב יש למנהלים קושי בחיזוי רוחנים עתידיים.

ניתן להראות כי β , פער הרוחניות המכטימי נגור מ- β , פער הרוחניות המינימלי. נניח כי פער הרוחניות המינימלי הנדרש בשנה t (rhoonichiyt הנוכחית פחות הרוחניות המומוצעת בשנתיים האחרונים) גדול או שווה ל- $-\alpha$.

$$(1) -\alpha \leq NI_t - \frac{(NI_t + NI_{t-1})}{2}$$

כלומר:

$$(2) NI_{t-1} \leq NI_t + 2\alpha$$

נכפיל ב-2 ונכנס איברים:

$$(3) NI_t \leq NI_{t+1} + 2\alpha$$

משוואת (2) נכונה גם עבור שינוי באינדקס:

$$(4) NI_{t-1} - 2\alpha \leq NI_t \leq NI_{t+1} + 2\alpha$$

כלומר:

$$(5) NI_{t-1} - \beta \leq NI_t \leq NI_{t+1} + \beta$$

נציב β במקום 2α :

---

(3) ניתן להשתמש במקום ב-AIA בנקודות התייחסות אחרות של רוחניות צפואה (או נורמלית) כגון רוחניות נוכחית ממוצעת בبنקים דומים או רוחניות בעבר בתוספת מקדם צמיחה של הרוחניות. שיטות אלה מבוססות מחייבות אמידה מדוייקת ומדגמים גדולים מעבר לאלה העומדים לרשוטנו במערכות הבנקאות הישראלית. עם זאת יש לצפות שהשיטות השונות יובילו לתוצאות ומסקנות דומות.

ניתן להסביר את המוטיבציה של המנהלים גם בצורה הבאה: אם הבנק יגיע לרמת רוחניות נמוכה ב- < NIA-NI, מנהליו עלולים לאבד את משרתם. מנגד, אם המנהלים יובילו את הבנק לרמת רוחניות גבוהה במיוחד ב- > NIA-NI, הם יULLו את הציפיות של בעלי המניות לשנים הבאות. מאחר ויתכן והמנהלים לא יכולים להשיג שוב את רמת הרוחניות הגבוהה בשנים הבאות, יתכן ויאבדו את מקום עבודתם. על פי עקרון השרדות זה יהיה מנהלי הבנק מעוניינים להחלק רווחים.

שיקול תיאורטי נוסף המנייע מנהלים קשור לעובדה שענף הבנקאות הוא ענף מפוקח. אנו מניחים כי ב- הוא פונקציה של גודל הבנק. בנקים גדולים התועלת מחילקה רווחים גדולה יותר עקב השערת הסיכון הפוליטי, אותה הזכרנו בפרק הקודם. בהתאם לתיאוריה זו לבנקים גדולים רווחים או הפסדים גדולים במונחים כספיים מוחלטים, וכן תנודות משמעותיות ברוחניים ומעבר מרוחניים להפסדים בנקים אלה, יוצרים תשומת לב רבה יותר של מפקחים ופוליטיקאים.

בנקים גדולים אם כן חשובים יותר ללחצים פוליטיים ופקוחיים. כדי להתמודד עם לחצים אלה אנו מניחים שהם: (א) יקטינו את הרוחניות שלהם, כדי להמנע מהציג רווחים גבוהים. (ב) ישתמשו יותר מבנקים קטנים במנגנון של החלקת רווחים, כדי להמנע מהציג תנודות ברוחניים.

למרות שיתכנו שיטות נוספות להחלקה רווחים בנקים (ឧינוי מכירת נכסים, שינוי שיטה חשבונאית⁴ וכו'), בחרנו בהחל"מ לאחר ולמசיר זה תוכנות מיוחדות אותן צינו בפרק

(4) עם זאת השימוש במכשיר של שינוי שיטה חשבונאית לצורך החלקה, (מעבר משיטה מקובלת אחת לשיטה מקובלת אחרת, כגון שינוי שיטת חישוב פרט), לוקה בשני חסרוןות עיקריים מנקודת ראות המנהלים: (1) עקרו העקבויות בחשבוןות לא אפשרי למנהל גמישות ושינוי שיטה משנה לשנה. (2) בנסיבות מיוחדות בהם שינוי השיטה מוצדק, נדרש גילוי נאות למחות השינוי ולהשפעתו על הרוחה. עצם ה גילוי גם הוא מגבל את המוטיבציה של מנהלים להשתמש במכשיר כזה. על פי Ronen and Sadan (1981) סוג אחר של החלקה הוא מיון (classification smoothing). אם מטרת המנהל להחליק את הרוחניות מפעולות רגילות (ולא את הרוחניות הנקייה) הוא יכול לעשות זאת באמצעות החלטה האם לרשום הוצאה מסוימת כהוצאה הנפקית (לפני מס) או לרשום אותה בסעיף מיוחד לאחר מס. ניתן לומר כי גם בתחום זה קיימת בד"כ מגבלה עקב עקרונות חשבונאיים מקובלים בתחום הדיווח, ה גילוי הנאות והעקבות והדבר פוגם ביעילות המכשיר.

הקודם (אינו יוצר התchieיות כלפי צד חיצוני, הקשור לאומדן, משפייע על הרווח בצורה מהותית ועקבית משנה לשנה). הבחירה במכיר החלוקת אחד יוצרת חסרון מתודולוגי מסוימים מאוחר יותר כי המנהלים פועלים במסגרת מוגבלת ההחלוקת בצורה נוספת. יחד עם זאת כאשר חשובים על השפעת מכלול מכיר החלוקת, קשה יותר לעשות את הבדיקה שנעשתה בהמשך בין חלק "בסיסי" - הנובע מגורמי סיכון ספציפיים לבנק וגורמים מקרו כלכליים, לבין חלק הנutan לשלית המנהלים.

כפי שהזכרנו בפרק הקודם היקף ההפרש מושפע מגורמי סיכון אשראי אנדרוגנים לבנק (כגון: היקף האשראי הביעתי, איכות ניהול תיק האשראי ועמדת הבנק כלפי סיכון) וכן מושפע מגורמים מקרו-כלכליים האקסוגניים לבנק (כגון מיתון בשוק המשפייע חיובית על ההפרש). ככלומר ניתן להציג את שיעור ההפרש הבסיסי של בנק t (DLL_{it}^*) כפונקציה של גורמי סיכון אשראי הספציפיים לבנק ($risk_{it}$) וגורמים אקסוגניים מקרו-כלכליים (נסמנם M_t):

$$(6) DLL_{it}^* = f(risk_{it}, M_t)$$

בין גורמי הסיכון המשפיעים על שיעור ההפרש נתמקד בפרק הבא בשלושה:

1. סיכון אשראי - כמות (משקל נכסי הסיכון במאזן).
2. סיכון אשראי - פיזור (מדד H לפי אשראי לענפי משק כפי שיוסבר בפרק הבא).
3. סיכון אשראי - איכות (משקל האשראי הביעתי).

שני הגורמים הראשונים מבטאים את עמדת הבנק ותפיסתו הכלכלית ביחס לסיכון. אלו מניחים כי ככל שבנק מגדיל את משקל תיק האשראי במאזנו בסביבה תחרותית, הוא הולך ונעשה אגרסיבי ופונה לאוכלוסיות יותר מסוכנות תוך סיכון ל��ומות פחות קפדי וחקלה בדרישת בטחונות. כמו כן, הגדלת ריכוזיות תיק האשראי ואי פיזור נאות בין ענפי משק, מבטאת גם היא אגרסיביות ניהול סיכון אשראי. לעומת זאת הגורם האחרון מתייחס לאיכות הספציפית של תיק האשראי של הבנק. צפוי כי שלושת הגורמים ישפיעו חיובית על שיעור ההפרש.

שיעור ההפרש בפועל (DLL) שונה מ- DLL^* בגלל סיבות הקשורות במוטיבציה של מנהלים להחיליק רוחחים.

כלומר: $(NIA_{it} - I_{it})_g = DLL_{it}^* - DLL_{it}$ (7)
 - הוא הרוחניות על פי הרוח הנקי הכלול להון בניתוח הלח"מ של I_{it}
 - בנק t .

- הרוחניות הנקייה הרבה שנתיית הממווצעת. NIA_i

- הוא אותו חלק בהפרשות הנutan להתאמאה שנתיית של מנהלים. חלק זה מבטא הפרשות יתר או חסר ביחס להפרש הבסיסית. $(NIA_{it} - I_{it})_g$

- פונקציה ממנה נוצר מקדם ההחלוקת. רמת מקדם ההחלוקת תלויות בקשר עלות-תועלת הנובעת מחלוקת. במקרים אחרות בחישובות של ההוצאה השולית למנהלים בגין אי החלוקת (סיכון השידות), אי עמידה בנסיבות וסיכון פוליטי) בין החוצאה השולית בגין ההחלוקת (פיקוח הסביבה החיצונית המגבילה את יכולתו של מנהל להחלוק רווחים ואיתgor ההחלוקת במקרים בלתי סבירים).

ע"י שילוב (6) ו-(7) נקבע:

$$(8) \text{ DLL}_{it} = f(\text{risk}_{it}, M_t) + g_i(I_{it} - NIA_i)$$

בעית השליחות המתווארת כאן נובעת מה הפרדה בין בעלי מנויות ומנהלים היוצרים קונפליקט של אינטרסים וחוסר סימטריה באינפורמציה ושמותבטים ברצונם של מנהלים להחקיק רוחים באמצעות החלט"מ, בנגדו לרצונם של בעלי המניות. בעית השליחות מתרחשת והופכת להיות מרכיבת כאשר הפirma פועלת בענף מפוקח כגון בנק המפרק ע"י רשות. עקב חוסר הסימטריה באינפורמציה בין הרשות המפקחת לבנק (שמותבطة בכך שמנהלים יודעים יותר על הרוח והסיכון מהרשות, ומכך שחלק מהטיסכונים אינם מפוקח) ועקב השערת הטיסון הכספי נוצר מניע נוסף להחלה בبنקים.

יתכנו מספר אפשרויות לצמצם את הקונפליקט ובאופן יותר ספציפי, להקטין את מקדם ההחלה. אחת האפשרויות היא: דרישת לביקורת חיונית אקטיבית יותר ע"י רואי החשבון ובחינה מדוקדקת של הלימוט ההפרשה במצבים קיצוניים של רווח או הפסד (בניטול ההפרשה). באותו מצבים יושם גם דגש על בחינת סבירות שיעור הכיסוי של יתרת ההפרשה וערך המימוש של הלוים. צפוי כי דרישת כזו תגדיל את העלות השולית בוגין ההחלה ותקטין את מקדם החלקה.

ראינו כי בישראל קיימים שני סוגי של הפרשות לחובות מסויקים: הפרשה ספציפית והפרשה גלובלית. אלו מניחים במודל זה זהה הבנקים והן רשות הפיקוח רואים בהפרשה הגלובלית או הנוספת השלמה להפרשה הספציפית. מבחינות הבנקים החתיניות לסיכון ההפרשה ויחסו להשלמה בין שני סוגי ההפרשה יוצרים מצב שגידול בהפרשה הגלובלית, יביא לכך שמנהלים יקטינו את ההפרשה הספציפית, ולהיפך, כך שSEN החלט"מ יתאים למוגבלות ההחלה. מסיבה זו נתיחס לכך החלט"מ כמכשיר החלקה ולא להפרשה הספציפית בלבד.

פרק 5

מתודולוגיה, משוואת האמידה וההשערות

את הקשר שבין ההיקף היחסי של הפרשות הבנקים לבין המשתנים במודל שהוצעו בפרק הקודם, ננסה לאמוד באמצעות משוואת רגסיבית שבה יהיו ארבעה סוגים של משתנים:

- משתנה רווחת.
- משתני סיכון.
- משתנה לגודל הבנק.
- משתנים מקרו-כלכליים.

נשתמש ברגסיביה לינארית רבת משתנים ובניתו המשלב נתוני חתך (cross section) וזמן (time series). זאת עבור 18 הבנקים המסחריים בישראל בשנים 1988-1992 (ס"ה כ 90 תצפיות).

אחד הביעות המתודולוגיות בעבודה זו נובעת מתוקופת המדידה הקצרה, זאת מאחר ומגבלה הנתונים לא מאפשרת לנו להרחיב את התקופה מעבר ל-5 השנים האחרונות. החל מ-1988 חלה בישראל הרחבה משמעותית בהיקף ועומק המידע של הבנקים לציבור. תוספת האינפורמציה החשבונאית והאחדות שב>Showcases הנתונים שיפורו לעין ערך את האפשרויות לבצע מחקר אמפיריו השוואתי (בין בנקים ולאורך זמן) המבוסס על נתונים מבוקרים ומתאימים לאינפלציה (ראאה למשל ליפשיץ, 1993).

המשתנים נמדדים באופן חשבונאי ולא על פי ערכי שוק שאינם זמינים כיום. כמו כן לא נשתמש בשיעורי התשואה של מנויות הבנקים עקב העובדה שמחيري מנויות הבנקים הנstoroth בבורסה הישראלית (ובמיוחד אלה שהבסדר) אינם משקפים בשנים האחרונות את סיכון הבנקים.

השימוש במדד פיננסיים מtower הדוחות הכספיים נובע מהנחה בסיסית של מדידה החשבונאית אכן השפעה מהותית על התנהגות כלכלית של הצדדים השונים ובמיוחד:

1. **מנהלים** - השפעה שיש לדוחה החשבונאי על תגמול, רווחה, השרדות ומוטיבציה של המנהלים להחליק רווחים כתוצאה מבעית השליחות והסיכון הפוליטי כפי שתארנו בפרק הקודם.

רשות פיקוח - השפעה של נתונים חכובניים על התנהגות רשות הפקוח, כגון דרישות מהבנקים לעמידה במגבלות מסוימות הנמדדות באופן חכובי וhuber פיקוח עד כדי הטלת סנקציות על חריגות מוגבלות אלו.

משמעות האמידה היא:

$$\begin{aligned} DLL_{it} = \alpha + b_1 NI_{it} + b_2 RA_{it} + b_3 H_{it} + b_4 MK_{it} + b_5 G_i + \\ b_6 GNI_{it} + b_7 M_t + e_{it} \end{aligned}$$

כאשר:

הוא המשתנה התלוי המיציג את הפסדי האשראי על פי שיעור ההפרש השנתיות לחובות מסווקים מסך האשראי לציבור של בנק t (על בסיס לא מאוחד) בשנת t . DLL_{it}

זהו משתנה שהוגדר במודל כהפרש שבין I_t לבין NI_{it} . משתנה שטרתו לבדוק את השערת החלקת הרווחים ונמדד על פי הפעם בין הרווחיות על פי הרווח הנקי להון לפניהם של בנק t בשנת t ⁵ לבין הרווחיות הנקייה המומוצעת הרבה יותר שנתית של הבנק (שבע השנים האחרונות). כדי לבדוק את גורם המס והשפעתו הדיפרנציאלית בין הבנקים בחנו משתנה רווחיות נוספת והוא רווחיות מפעולות רגילות לפני מס בניטROL הלח"מ. במידה ונוכונה השערת החלקת הרווחים שהציגו במודל נصفה לקשר חיובי בין NI לבין החיקף היחסי של הלח"מ. המשמעות של המקדם b_1 היא אם כן שיעור ההחלה.

מייצג את עמדת הבנק כלפי סיכון על פי שיעור רכיבי הסיכון מסך הנכסים והסעיפים החוץ-מאזניים של בנק t בשנת t . סך רכיבי הסיכון חושבו לפי הוראות המפקח על הבנקים לגבי יחס הון מזערני (ראה נספח ח' ונספח ט' לשיעור השקלול). רכיבי הסיכון אלה כוללים נכסים וכן סעיפים חז"ן - מאזניים המשוקללים לפי רמת סיכון האשראי⁶. RA_{it}

⁵ אחת הביעות המתודולוגיות היא בעיית הסימולטניות שהרוי יתרכו הקשר החפה'ם כולם שהרוח נובע מהמלח"מ. כדי להתמודד עם בעיה זו השתנה הרוח מנטרל מן הרווחיות הכלולות להון את המלח"מ.

⁶ על סיכון אשראי בפעולות חז"ן-מאזנית ראה למשל ליפשיץ (1991).

כדי להמחיש את משמעות המשתנה נשתמש בדוגמא פשוטה: בנק אחד משקיע 100% מנכסיו באשראי לציבור (נכס המשוקל בשיעור מקסימלי של 100%) ואילו בנק שני משקיע 50% מנכסיו באשראי לציבור, 30% באשראי לרשות מקומית (אשראי המשוקל בשיעור של 50%) ו-20% הנותרים, באשראי לבנים בישראל (נכס המשוקל בשיעור של 20%). אנו נבחן את ההשערה האם שיעור החלח"מ לשקל אשראי של הבנק הראשון גבוהה מזו של השני. אנו מניחים כי ככל שהבנק מגביל את משקל רכיבי הסיכון במאזנו הוא הולך ונעשה אגרסיבי ופונה לאוכלוסיות יותר מסוכנות. ככל שמדד זה גבוהה יותר הבנק פועל ברמת סיכון אשראי (כמה) גבוהה יותר. Keeton and Morris (1988) מצאו כי עמדת הבנק כלפי סיכון וביוחד היחס אשראי/נכסים, אכן משפייע חיובית על הפסדי האשראי. היחס RA דומה לכך אשראי/נכסים⁷ אם כי הוא יותר מעודן ממנו מאחר והסקולו לוקח בחשבון גם חשיפה לסיכון אשראי בפועלות חזק - מאזנית ובדלים מסוימים בסיכון הללו.

הקשר הצפוי של משתנה זה עם שיעור ההפרשיות הוא חיובי.

זהו כאמור פיזור ענפי של אשראי הנקבע על פי מדד H (מדד הרפינדל) לפי ענפי משק של בנק t ב שנה t. הנוסחה של מדד H היא:

$$H = \sum_{i=1}^n S_i^2$$

כאשר S_i הוא משקלו של האשראי לענף i בסך האשראי לציבור וזה הוא מספר הענפים, כמעט בית. נראה לנו כי בגלל הפיזור הרחב של ענף משקי הבית אין להתייחס אליו כאל ענף בעל סיכון אשראי ייחודי. מידת הריכוזיות הענפית בה בוחר הבנק לפועל מבטאת את עמדתו כלפי סיכון. ככל שמדד H גבוה יותר הריכוזיות הענפית גבוהה יותר וחשיפת הבנק לסיכון אשראי גדולה. לכן נῆפה לקשר חיובי בין משתנה זה לשיעור ההפרשיות לחובות מסווקים.

זהו שיעור האשראי למושבים ולקיבוצים נתו מתוך האשראי לציבור של בנק t ב שנה t. משתנה זה מייצג חלק ניכר משיעור האשראי הביעיתי במערכות הבנקאות הישראלית ולפיכך צפוי כי הוא יהיה קשור חיובית עם ההפרשיות.

⁷ היקף האשראי היחסני נמצא גורם סיכון חשוב באיתור וזיהוי בנקים בעייתיים (Sinky, 1975), וכאחד הגורמים שמאפיין פשיטות רגול של בנקים בשנות ה-80, Seballos and Thomson (1990).

משתנה דמה המיצג את גודל הבנק. המשטנה מקבל את הערך 1 עבור חמשת הבנקים הגדולים ואת הערך 0 עבור שאר הבנקים. בהתאם להשערה הסיכון הפוליטי שהציגנו במודל נצפה לקשר חיובי בין G_i לבין DLL ולהשפעה חיובית על החותך.⁸

- זהה המכפלה שבין G_i לבין NI. מטרת המשטנה היא לבדוק את הבדל בין שתי קבועות הנודל (חמשת הבנקים הגדולים לעומת שאר הבנקים), בקשר לשיפור של המשטנה NI. ככלمر מטרתנו לבדוק האם הבנקים הגדולים מגיבים יותר או פחות לשינויים ב-NI כפי שמתבטה בשיפור והשפעתו על המשטנה התלויה. בהתאם להשערה הסיכון הפוליטי נצפה גם כי הבנקים הגדולים יהיו רגילים יותר לשינוי ברווח, וכתוואה מכך שיעור החלוקת אצלם גבוה יותר. לפיכך נצפה לקשר חיובי בין המשטנים.

- זהו משתנה אקסוגני המבטא השפעות מקרו-כלכליות בשנים 1988 עד 1992 והוא אחיד לכל הבנקים. כפי שראינו בפרק 3 לسببה הכלכלית והפיקוחית יש השלכות על שיעור ההפרשות.

ניתן לבדוק השפעות אלה באמצעות שישה סוגים משתנים ובהמשך נבחר אחד מהם:

- שיעור הבלתי מועסקים במשק.
- תמ"ג.
- תוכר עסקי.
- תשומם הביטוח הלאומי בגין פשיטות רגל.
- המدد המשולב של בנק ישראל לבחינות מצב המשק.
- משתני דמה לשנים 1988-1992 המבטאים השפעות אקסוגניות מקרו - כלכליות.

⁸ Christie (1990) מצינו מספר רב של מחקרים שבחנו הסברים לשינוי שיטה חשבונאית ושבהם נבחר גודל הפירמה לייצג את הסיכון הפוליטי. נמצא בדרך"כ כי פירמות גדולות נוטות לבחר בשיטה חשבונאית המקטינה רוחחים כדי להתמודד עם העלות הפוליטית. Watts and Zimmerman (1990) טוענים שלמרות שיתכן כי גודל הפירמה מייצג גורמים נוספים, לא קיימת כיוון תיאוריה נוספת, מלבד השערה הסיכון הפוליטי, להצדקת הקשר האמפירי בין גודל הפירמה לשינוי שיטה חשבונאית.

פרק 6

פתרונות אמפיריות

לפניהם ניתוח התוצאות של הרגression אנו מציגים בלוח 1 שבסוף הפרק את המשתנים ומאפייניהם תוך הגדרתם ותיאור הממוצע וסטיית התקן שלהם. לוח 2 כולל את מקדמי המתאים הפיטרים בין כל המשתנים. התוצאות בלוח 2 מעידות על כך שקיים קשר חיובי בין שיעור ההפרש גורם הסיכון המיצג אשראי בעיתוי, MK (מקדמם מתאש של 0.44). גודל הבנק (G), NI וכן GNI מתואימים גם הם חיובית עם שיעור ההפרש. בנוסף נראה כי קיים קשר חלש בין משקל רכיבי הסיכון (RA) לבין שיעור ההפרש (מקדמם מתאש של 0.17 שאינו מובהק ברמה של 5%), והוא לא ברור בין משתנה הריכוזיות (H) לבין שיעור ההפרש.

בשלב הבא בחנו את הקורלציה בין המשתנים המסבירים ואנו נמצאה מולטיקוליניאריות מסוימת. ישנה קורלציה מובהקת בין המשתנה MK ל-G (מקדמם מתאש של 0.32) כנראה עקב מעורבותם הגדולה יותר יחסית של 5 הבנקים הגדולים בתחום אשראי לחкалאות. קורלציות מובהקות נמצאו למשל גם בין MK ל-NI (מקדמם מתאש של 0.36), בין MK ל-GNI (0.46), בין NI ל-GNI (0.58) ובין כ"א ממשוניים האחרונים לגודל.

בהמשך יהיה חשוב לנו לפתור את בעיית המולטיקוליניאריות ע"י מדידת התרומה השורלית של כל משתנה מעבר לתרומתו המשותפת עם שאר המשתנים.

כדי לנתח את השפעת משתני הסיכון של הבנק, השפעות מקרו כלכליות האחדות לכל הבנקים, גודל הבנק ומשתנה הרווח, הרכינו 5 משווהות גרסיה שונות:

(1) המודל הבסיסי להצגת המשתנים המשפיעים על שיעור הפרשה ללא השפעת הרווח וגודל הבנק:

$$D_{it}^L = f(RA_{it}, H_{it}, MK_{it}, M_t)$$

(2) השפעת גודל הבנק על החותך ובחינת השערת הסיכון הפוליטי:

$$D_{it}^L = f(RA_{it}, H_{it}, MK_{it}, M_t) + G_i$$

(3) הוספת משתנה הרווח ובחינת השערת החלקת הרווחים:

$$DLL_{it} = f(RA_{it}, H_{it}, MK_{it}, M_t) + G_i + g(NI_{it})$$

(4) השפעת גודל הבנק על השיפוע ובחינת השערת הסיכון הpolloיטי:

$$DLL_{it} = f(RA_{it}, H_{it}, MK_{it}, M_t) + G_i + g(NI_{it}) + h(GNI_{it})$$

(5) התמודדות עם בעיית המולטיקוליניאריות בין המשתנים המסבירים:
מציאת תרומה הנקייה של G , NI ו- GNI מעבר לתרומות המשותפות עם שאר המשתנים ברגרסיה.

תוצאות הרגרסיה המוצגות בלוח 3 מעודדות לאחר שברוב המקרים המשתנים נמצאו מובהקים וסימנס של המקדים היה בהתאם להשערהינו. ערכו של R^2 (המתקבל עבור מספר דרגות החופש) נע בין 0.39 לבין 0.53 ברגression השונות, צפוי במחקריהם המשלבים חוץ וזמן. ערכו של ה-F מלמד שהמשתנים המסבירים, קבועה, נותנים הסבר מספק של שיעור ההפרשה לחובות מסווקים.

משואה (1) - המודל הבסיסי להציג משתנים המשפיעים על שיעור ההפרשה

נמצא כי כפי שציפינו למשתנה המיצג את איכות TICK האשראי על פי שיעור האשראי למזר
החקלאי (MK) הייתה השפעה חיובית ומובהקת על שיעור ההפרשות. זאת עקב גיבוש הסדרים עם
הקבוצים ועם המושבים בתקופת המדגם. במסגרת הסדרים אלה נדרשו הבנקים להגדיל בצורה
משמעותית את הפרשותיהם לחובות מסווקים. המשתנה המיצג את הסיכון הכמותי על פי משקל
רכיבי הסיכון (RA), השפייע גם הוא באופן חיובי ומובהק על שיעור ההפרשות. הדבר מצביע
על כך שלעומת הבנק כלפי סיכון כפי שמתבטא בחילתו להגדיל את משקל נכסי הסיכון
במאזנו, היה השפעה חיובית על שיעור החלח"מ. כך למשל גידול של 10 נקודות אחוז ב-RA
יגדל את שיעור ההפרשה ב-0.2 נקודות האחוז. בין 6 סוגים המשתנים המקרו-כלכליים, רק
משתני הדמה עבור השנים 1988-1992 נמצאו מובהקים. סימנס של משתני הדמה עבור השנים
מעיד על כך שבהשנת 1988 היה שיעור ההפרשות הגבוה ביותר ואילו בשנת 1990 הוא היה
הנמוך ביותר (توزאות דומות התקבלו גם במשוואות הרגרסיה האחרות). בנגדוד למקרה, לא
נמצא קשר מובהק בין משתנה ריכוזיות האשראי (H) לבין DLL (גם כאשר לא כללו את RA).
כלומר, לא נמצא כי בחירת ריכוזיות אשראי ענפית גבוהה ע"י בנק, תרמה לשיעור החלח"מ
גובה יותר. לפיכך החלטנו להשאיר את H ממשוואות הרגרסיה הבאות.

משוואות (2) ו-(3) - הוספת גודל הבנק (G) ומשתנה הרווח (NI)

הסימן חיובי ומובהק של NI מחזק את הטענה כי בנקים מחליקים רווחים באמצעות מכשיר הלח"מ. גידול של 10 נקודות אחוז ב-NI יגדיל את שיעור הפרשה ב-4.0 נקודות אחוז. את השערת החלקת הרווחים בחנו גם לגבי כ"א שני משתני רווח אחרים: (1) רווחיות נקייה בניטרול הלח"מ (לא הפחתת משתנה היעד AIA), (2) רווחיות מפעלות רגילות לפני מס בניטרול הלח"מ (כדי לבדוק את גורם המס). כ"א משתנים אלה נבדק ברגรสיה (בمוקם NI) ונמצא קשר בין חיובי ומובהק עם הלח"מ.

ל-G הייתה השפעה חיובית ומובהקת על החותך והדבר עשוי לתמוך בחלוקת הראשונית של השערת הסיכון הpolloיטי לפיה לבנקים הגדולים הפרשות גבוהות יותר מאשר הבנקים הגדולים הפרישו בממוצע ב-0.7 נקודות האחוז יותר מאשר הבנקים.

משואה (4) - השפעת גודל הבנק על השיפוע של NI

בשלב זה החלטנו להמשיך ולבדוק את השערת הסיכון הpolloיטי והאם נcona הטענה כי ככל שהבנק גדול יותר מידת הרגשות לרווח והאינטרנציות של החלקת הרווחים גדולה יותר. ככלומר האם מקדם החלוקת של הבנקים הגדולים גבוהה יותר מאשר הבנקים הקטנים. (החליטנו להשミニ את G ממשוואת הרgresיה עקב בעית המולטיקוליניאריות).

הקשר חיובי ומובהק (אם כי רק ברמה של 10%) בין DLL לבין GNI בחלוקת נראית בחלוקת השני של השערת הסיכון הpolloיטי. חמשת הבנקים הגדולים משתמשים יותר מהבנקים הקטנים במכשיר הלח"מ לצורך חלוקת רווחים. מקדם החלוקת של 5 הבנקים הגדולים גבוהה מאשר הבנקים (0.06 לעומת 0.04).

משוואה (5) - תרומה נקייה של המשתנים: G, NI, ו-GNI

בשלב ראשון הרצנו כ"א משלשת המשתנים הנ"ל ביחס לשאר המשתנים המסבירים ברגרסיה. בchorah זו קיבלנו את השARING של כל אחד מהמשתנים (המסומן ע"י R לפני המשטנה). שARING זו הוצגה במסוואה הרגרסיה האחורונה והיא מייצגת את התרומה הנקייה של כל אחד מהמשתנים מעבר לתרומה המשותפת שלו עם שאר המשתנים, ואת ההשפעה השולית שלו על DLL. הממצאים שוב עקבאים עם השערותינו לגבי החלקת הרוחחים ולגבי הסיכון הפוליטי ומחזקים את הטענה כי: (1) בנקים מחליקים רוחחים באמצעות החלט"מ. (2) בנקים גדולים מחליקים רוחחים יותר מבנקים קטנים, הן באמצעות הפרשות גבוהות יותר והן באמצעות שימוש רב יותר במכשיר, עברו שינוי נתון ברוח (מקדם החלטה גבוהה יותר).

ЛОח 1

הגדרות המשתנים ומאפייניהם

מוצע התקן	סטיית מוגנימום	מקסימום	מינימום	מוצע
7.27%	0.02%	1.25%	1.68%	DLL - שיעור הלהח"מ מהאשראי לציבור
23.06%	0.00%	6.81%	5.11%	MK - משקל האשראי למושבים ולקיבוצים בסך האשראי לציבור
69.25%	3.36%	14.28%	40.80%	RA - משקל רכיבי הסיכון מס' הנכסים והעסקים החוץ-מאזניים
0.50	0.00	0.09	0.12	H - ריכוזיות ענפית של אשראי (מדד הרפינדל)
47.71%	-4.84%	10.60%	11.48%	NI - הפרש בין הרווחיות הכלולות להון (בניטROL הלהח"מ) לבין הרווחיות המומוצעת הרבה שנתית
				G - משתנה דמה לגודל הבנק (1 - לחמשת הגודלים; 0 - לכל השאר)
				GNI - המכפלת שבין G ל-NI
				RG - ההשפעה הנקייה של G (מעבר להשפעתו המשותפת עם שאר המשתנים)
				RNI - ההשפעה הנקייה של NI
				RGNI - ההשפעה הנקייה של GNI
				D89 - משתנה דמה ל-1989
				D90 - משתנה דמה ל-1990
				D91 - משתנה דמה ל-1991
				D92 - משתנה דמה ל-1992

לוח 2

מקדמי מתאימים בין המשתנים ברגression

DLL	MK	RA	H	G	NI	GNI	D89	D90	D91	D92
MK	0.44*									
RA	0.17	-0.11								
H	-0.00	0.02	0.44*							
G	0.32*	0.32*	-0.23*	-0.19						
NI	0.64*	0.36*	0.04	-0.05	0.32*					
GNI	0.48*	0.46*	-0.18	-0.12	0.80*	0.58*				
D89	0.07	0.03	0.03	0.03	0.00	0.13	0.03			
D90	-0.20*	-0.01	-0.01	0.01	0.00	-0.20	-0.09	-0.25*		
D91	-0.09	-0.04	-0.03	0.02	0.00	-0.16	-0.02	-0.25*	-0.25*	
D92	-0.22*	-0.06	-0.06	-0.08	0.01	-0.15	-0.03	-0.25*	-0.25*	-0.25*

* מציין שמקדם המתאים שורנה מ-0 ברמת מובהקות של 5%

לוח 3

משוואות הרוגסיה לבחינת הקשר בין הלח"מ למשתנים המסבירים

(5) תרומה נקייה של משתנים	(4) השפעת גודל הבנק על השיפוע	(3) הוספה משתנה הרואה	(2) השפעת גודל הבנק על החותם	(1) המודל הבסיסי	
1.59* (4.38)	0.85* (2.16)	0.75** (1.90)	1.27* (3.16)	1.57* (3.85)	C
0.08* (5.79)	0.05* (2.91)	0.05* (3.17)	0.06* (4.17)	0.08* (5.24)	MK
0.02* (2.44)	0.02* (2.48)	0.02* (2.59)	0.02* (2.85)	0.02* (2.58)	RA
				-1.83 (-1.42)	H
		0.46* (2.02)	0.73* (3.07)		G
1.93* (3.31)					RG
	0.04* (3.10)	0.04* (3.91)			NI
0.07* (4.70)					RNI
	0.02** (1.69)				GNI
0.14* (3.91)					RGNI
-0.82* (-2.85)	-0.59* (-2.03)	-0.61* (-2.07)	-0.82* (-2.65)	-0.81* (-2.49)	D89
-1.46* (-5.08)	-0.92* (-2.93)	-0.95* (-3.04)	-1.46* (-4.71)	-1.45* (-4.47)	D90
-1.13* (-3.91)	-0.67* (-2.15)	-0.68* (-2.19)	-1.14* (-3.65)	-1.10* (-3.40)	D91
-1.42* (-4.83)	-0.97* (-3.07)	-0.99* (-3.14)	-1.44* (-4.54)	-1.43* (-4.31)	D92
0.52	0.52	0.53	0.44	0.39	Adj.R ²
11.67	12.90	13.28	11.04	9.20	F

בסטגרים מופיע הסטטיסטי t. הסימן * מציין שהמשנה מובהק סטטיסטית ברמה של 5%.

הסימן ** מציין שהמשנה מובהק סטטיסטית ברמה של 10%.

RGNI, RNI, RG מציינים את התרומה השולית של המשתנים מעבר לתרומות המשותפת עם כל שאר המשתנים.

פרק 7

סיכום

בעבודה זו סקרו היבטים חשבונאים, מיסויים, ניהול ופיקוחים הקשורים בהפרשה לחובות מסופקים. כמו כן התחקנו אחר גורמים שונים המשפיעים על שיעור ההפרש לחובות מסופקים בנקים המסחריים בישראל.

מבחן גורמי סיכון אשראי, נמצא צפוי כי שיעור האשראי למגורן החקלאי, המיצג חלק ניכר מהאשראי הבועתי במערכת הבנקאית הישראלית, השפיע באופן חיובי ומובהק על שיעור ההפרשה.

כמו כן נמצא כי ככל שעמדת הבנק לפני סיכון אגרסיבית יותר (משקל האשראי ונכסיו הסיכון מתוך המazon גבוהה), שיעור ההפרשה של אותו בנק לכל שקל אשראי גבוהה יותר. הסבר אפשרי לכך הוא שבנק המגדיל את תיק האשראי במאזנו בסביבה תחרותית, הולך ונעשה אגרסיבי ופונה לאוכלוסיות יותר מסוכנות תוך הקלות בתחום סינון הלוים ודרישת הבטחונות. בנגדם למוגפה גורם סיכון אשראי נוסף - מידת ריכוזיות אשראי ענפית לפי מדד H - לא נמצא קשר עם ההפרשות.

תוצאות אמפיריות שנתקבלו בעבודה זו מוכיחות את הטענה כי מעבר לגורמי סיכון אשראי, חלק מהפרשות לחובות מסופקים של הבנקים המסחריים בישראל בשנים 1988-1992, נבע מחלוקת רוחחים. נציין כי נמצא דומה התקבל גם במחקרם של S+G (1988) על מערכת הבנקאות האמריקאית. תוצאות נוספות שנתקבלו במחקר זה, העשוות לתמוך בטענה כי בנקים גדולים החליקו רוחחים יותר מبنקים קטנים: הן באמצעות רישום הפרשות גבוהות יותר והן באמצעות רגישות רבה יותר ושימוש אינטנסיבי יותר במכשיר החלוקת עבור שינוי נתון ברוחות.

כדי להתמודד עם הבעיות הנובעת מבעיית השילוחות כפי שתוארה בעבודה זו (הפרשות חסר או יתר בגיןחלוקת רוחחים והסיכון הפוליטי), יש מקום לדרישת ביקורת חייזונית אקטיבית יותר ע"י רואי החשבון ובחינה מדוקדקת של הלימוטה ההפרשה (למשל לפי עומק הפיגור של החוב), במיוחד במצבים קיצוניים של רוחzieות גבוהה או נמוכה (בניטROL ההפרשה). באותו מצבים יושם גם דגש על בחינת סבירות שיעור הכספי של יתרת ההפרשה וערך המימוש של הלוים.

מחקר זה יכול לסייע לרואי החשבון החייזוניים בהכרת אותם היבטים חשבונאים, מיסויים, ניהול ופיקוחים הקשורים בביוץ ההפרשה. כמו כן לنتائج המחקר חשיבות מחייבתם בהכרת גורמים שונים ונוספים המשפיעים על שיעור ההפרשה והתורמים בשיפור החלטתם לגבי הלימוטה.

בעת עיצוב תוכנית הביקורת ובעת קבלת ההחלטה לגבי הלימוטה של ההפרשה, יש להתייחס כמובן לאיכות הלוים ובטחונותיהם, הענף, הסביבה הכלכלית וניסיונו בעבר. עם זאת לאור תוצאות המחקר, חשוב לבחון גם את עמדת הבנק לפני סיכון, את רוחzieות הבנק בניטROL ההפרשה ואת גודלו היחסי של הבנק במערכת.

המפקח על הבנקים: הוראות הדיווח לציבור [7] (8/94)

דוח כתפי שנתי

עמ' 669-23

“ ၃၄၄ ပေါ်လဲပဲ တရာ့ပဲ ငါ၏ပဲ ပေါ်လဲပဲ

NAME	1-SET			2-SET		
	PERIOD	TYPE	NUMBER	PERIOD	TYPE	NUMBER
PRABHAT	1	PERIODIC	1	1	PERIODIC	1
PRABHAT	2	PERIODIC	1	2	PERIODIC	1
PRABHAT	3	PERIODIC	1	3	PERIODIC	1

ԵՐԵՎԱՆԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊԱՐՅԱԳ - ՄԱՐԴՈՒ ՇՐՋԱՆ (ՀՀԸ ՀՕՓԵՍԱՆՑ - ԼԿԱ Բ. 9. 9-8899)

640-26 'בג

המבחן אל הנקשים: הוראות הדיווח לציבור [7] (8/94)

סקירת הנהלה

ବାରପାତା - କୁଳାଳ ଅନ୍ତରୀଳ ଦେଖି ପରିଚିତ

190 ପାଶ୍ଚାତ୍ୟକାଳୀନ ପାଦମରଣରେ ପାଦମରଣରେ ପାଦମରଣରେ

ԱՐԵՎ : ՀՀԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԵՂՋ ԱԽՈԲ Ա ՀԵՎ ԱՊԱՎ ԱՐԵՎ ՀԵԿՄ Ք Ա ՀԵԼՄ ԿՈՅԵ

T69 (8/94)

המפקח על הבנקים: הוראות הדיווח לציבור [7] (8/94)

סקירת הנהלה

עמ' 25-640

טקייה הנכלה

ପ୍ରାଚୀ ପାତାର ମନ୍ଦିର

Ց ԱՐԵ ԱՎՏԱՇԻ ԱՋՏՏԱԿԱՎ ՀՈՎՐԱՅ ՃԱԼԵՎԸ ՑԽԱ ՑԽԱ

19X-1
19X-0

ԵՐԱՎԵՐ ՇՎԵՆԱԼ
ԵՐԱՎԵՐ

ଅନ୍ତର୍ଜାଲ
ଅନ୍ତର୍ଜାଲ
ଅନ୍ତର୍ଜାଲ

דרכן יטה

卷之三

००

○ ○

100

200

000

ପ୍ରମାଣ କୁରୋଧ ପାଇଁ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଦିଲ୍ଲି

הערה : בנק למשכנתאות יפלטם תקופה זו לפה תמיין הענפי בצדדים אחדים בלבד.

卷之三

T68 (8/84)

15 ביוני 1992

דו"ח הוועדה לבחינת היבטי המס
בקשר לחובות האבודים בبنקים

מליאת הוועדה קיימה 17 ישיבות, במסגרתן הופיעו לפנייה נציגי מס הכנסת, פש"ג, מנהלי הבנקים וחווביהם וכן המפקח על הבנקים. עבودת הוועדה התנהלה הן במליאת הוועדה והן בועדות משנה שהוקמו לצורך בדיקת נושאים שונים.

א. החלטות מקדימות

כבר בראשית עבודתה הגיעה הוועדה למסקנות הבאות, אם בתרמיות דעים או ברוב דעתות גדול:

1. הטיפול בחובות מסופקים במסגרת הפקודה, וכן הפסיקה הקיימת לגבי חובות מסופקים, נתונים לפרשנוויות שונות ומוגדות. מכיוון שכך, לא תנסה הוועדה לפרש את החוק הקיים אלא תתמקד במצב הרצוי. אין בהמלצות הוועדה בנוראה כלשהו קביעה לגבי המצב החוקי הקיים ביום בנווא.

2. לא הייתה בוועדה אחידות דעתה בנוגע אם בהסדר רצוי ניתן לכורך את אופי הטיפול בחובות מסופקים לצורך מס, בטיפול בהם על ידי בנק ישראל. קיימים יתרונות לטיפול אחד בחובות מסופקים ע"י הגופים הממלכתיים השונים, ואכן במספר מדיניות בעולם קיימת אחידות שכזו. ואולם, מעצם החוקים במסגרתם הם פועלים, יש לגופים השונים מטרות והדגשים שונים שקשה לגשר ביניהם. יתכו שיש להמשיך ולפועל להאחת הטיפול בחובות מסופקים מצד כל הרשות, אך הוועדה ראתה משימה זו מוחוץ למסגרת תפקידה.

3. לא ניתן להגיע לסימטריה מוחלטת בין הטיפול בחוב מסופק אצל הבנק הנישום לעומת הלואה הנישום.

4. המושגים " הפרשה לחובות מסופקים ", " הפרשה בעיתויים ", " הפרשה לחובות אבודים " או " הפרשה לחובות בעיתויים " משמשים בספרות ובפסיקה בערבותה לתואר ההוצאה הנובעת מאומדן לפיו חוב כלשהו, כולל או חלקו, לא יגבה. הוועדה ממליצה להשתמש בעתיד לגבי כל הפרשות האמורות במושג " הפרשה לחובות מסופקים " למטרה זו.

5. א. הוועדה ממליצה שהחקיקה המוצעת לגבי הכרה בהפרשות לחובות מסופקים כהוצאה תחיל לגביה הפרשות שנעו החל משנה המס 1990 ואילך.

ב. בדוח זה לא דנה הוועדה בטיפול בהפרשות לחובות מסופקים שהצטברו ליום 31 בדצמבר 1989. הוועדה תמשיך בעבודתה כדי לגבש המלצות לטיפול בהפרשות דלעיל.

ג. הukrownות העומדים בסיס המלצות

ההצאה לחובות מסופקים נוגעת לאירוע שהתרחשותו הסתברותית (CONTINGENCY). ניתן להכיר בהוצאה לחובות מסופקים לצורך מס לפיקישות שונות: בקייזוני ות האחת תוכר ההוצאה על פי הערכות הבנק, בקייזוניות השניה לא תוכר כל הוצאה כל עוד לא נמחל החוב. הכרה בהוצאה על סמך אומדני הבנק הינה בעיתית מבחינת שליטנות המס: ראשית, נוצר מצב שבו הבנק הוא הקובל למעשה את גובה הוצאותיו וזאת בזרה שקשה לאמת או לפקה עליה. הגם שאומדני הבנק נעשים בתום לב (BONA-FIDE), הרי שלשליטנות המס אין יכולת לקבוע את אייכותם ובודאי שלא להבטיח את כי ומה אחידות באיכות לאורך זמן ובין בנקים שונים. מאידך גיסא, התעלמות מאמদנים וڌحيית ההכרה בהוצאה למועד מחייב החוב אינה עולה בקנה אחד עם עקרונות חשבונאים כמו שמרנות והקבלת הכנסות והוצאות. זאת ועוד, בڌحיה זו יש גם משום פגעה בבנק, שכן מוטלים עליו תלוקים מס מיידיים בגין הכנסה שמיושה העתידי מוטל בספק סביר.

המלצות הוועדה מסקפות דרך ביןיים המאפשרת אמן לבנק לייצור הפרשה מוכרת לצורך מס על סמך אומדני, אך במקביל מטילה על זכות זו סייגים המבטיחים שלא יעשה בה שימוש לרעה. הסייגים משתקפים בשני מרכיבים הכלולים בהמלצותינו: הצורך בעמידה בנהול ספציפי ואחד לשם הכרה בהפרשה וכיומו של מערך התחשבנות (UP - SETTLING) המבטיח שלבנק לא יהיה תמייץ כספי לייצור הפרשות לא מבוססות.

פרט לדאגה לאיזון בין האינטראסים הלגיטימיים של הבנק ושל רשות המס, ניסינו לייצור מערכת פשוטה, זולה וניתנת לביצוע, הכרוכה במינימום התערבות של פקיד השומה בתחום קבלת החלטות בבנק.

ג. המלצות

ההמלצות המנווירות להלן חולות במידה שווה על בנקים משלוחאים ובנקים ייעודיים. הוועדה בדיעה שיש לעגן את ההמלצות המפורטות להלן בחקיקה, בלי קשר לשאלה האם ההמלצות מתישבות עם החוק הקיים, אם לאו.

עקרונות ההכרה בהוצאה לחומר"

1. הבנק יורשה להפריש בגין חובות ספציפיים, והפרשתו תוכר כהוצאה לצורך מס בשנה שבה נערכה הפרשה בדו"חות הכספיים.

2. הפרשה, כאמור, תותר בתנאים אלה:

(א) עמידה בנוהל יצירת הפרשה המתואר בסוף א'.

(ב) רישום הפרשה כהוצאה בדו"חות הכספיים של הבנק.

סגירת הפרשה ורטכניתה לקביעת חבות המס

3. מחילה על חוב, מעבר להפרשה בגיןו, אם הייתה כזו, תותר כהוצאה לצורך מס בשנת המחילה.

4. סכום שנגבה על חשבון חוב שבгинו נעשתה הפרשה יזוכה, ראשית, ליתרת החוב, ויזקף באופן יחסית, בין הקרן לבין הריבית.

5. עוזף הגביה מעבר ליתרת החוב נטו ביום הגביה (יתרת החוב נטו היא יתרת החוב בגיןו הפרשה בגיןו, אם קיימת כזו) תלולה ברישום כזה שיביא לגביית מס (במונחים ריאליים) שהיה נגבה לו לא הייתה נוצרת הפרשה בגובה עוזף הגביה הנ"ל, מלכתחילה, כאמור בסעיפים 6 ו-7 להלן.

6. הרישום המצוין ב-5 לעיל כולל תוספת הכנסתה בגובה הפרשה המבוטלת בכל שנה, דרך תיקון שומות לאחרור.

7. הריבית הריאלית שתמוסף למס הנובע מ"עוזף הגביה" כאמור בסעיף 5 לעיל תהיה בגובה מחצית שעור הריבית הריאלית הקבועה בסעיף 159א לפחות במקופת צבירת הריבית, ובלבד שאם יקבע על פי כל דין שהוצאות הריבית הריאלית על חובות מס הכנסת מותרונות בגיןו, יהיה שעור הריבית הריאלית מלאה השיעור הקבוע בסעיף 159א הנ"ל. צבירת ריבית לפי 159א תעsha בכל תקופה לפי השיעור שנקבע מעת לעת.

8. עוזף הגביה מעבר ליתרת החוב נטו, כאשר נעשה מספר הפרשות מקוריות, ייויחס להפרשות שנוצרו, כולל הפרשי הצמדה שנוצרו עליהם, בסדר "נכנס ראשון יוץרא ראשון".

9. ביטול הפרשה קיימת בעקבות שינויו אומדן, שינוי כדין גביה מעבר ליתרת החוב נטו, כאמור בסעיפים 8-4 לעיל.

10. הפרשה שלאחר חמש שנים מתום שנת המש בה נוצרה, טרם בוטלה, אם בדרך של מחלוקת, אם בדרך של גביה ואם בדרך של שינוי אומדן, תחשב כאילו תמורה נגבעה בתום השנה החמשית ומטופל בהתאם לסעיפים 8-4 לעיל. דוגמה מסכניתה לטיפול בהפרשה שטרם בוטלה ראה נספח ב'.

11. חוב שבгинנו נוצרה הפרשה במועדים שונים, תחל ספירת שנים לגביו, לפי סעיף 10 לעיל, מיום שבוצעה הפרשה לראשונה והטיפול לפי סעיפים 8-4 לעיל (כלומר: ראיית הסכום כנגבה) יחול לגבי סה"כ סכום ההפרשה הכוללת בגין החוב. חוב - קרן וריבית.

12. לצורך ס' 10 לעיל, יראו חובות שונים שבгинם נעשתה הפרשה, והמתיחסים לאותו לקוח, כחוב אחד.

13. נמחל החוב תוך חמיש שנים מתום תקופת חמיש השנים לעיל, מבוטל ההכנסה הנוסףת שנזקפה לשנת המש החמשית, כאמור בס' 8-4 לעיל, בצורה שתביא להחזר המש (במנוחים ריאליים) ששולם על ההכנסה הנ"ל, בתוספת ריבית בשיעור של שני שלישים ממחצית שיעור הריבית הריאלית הקבוע בסעיף 159א' לפוקודה. ריבית זו תהא פטורה ממש והוראות סעיף 18(ג) לפוקודה לא יחולו בעניין זה.

14. הלואה נוספת לבעל חוב שבгинנו נעשתה הפרשה, לא תעיד, לכשעצמה, על כך שההפרשה לא הייתה מוצדקת ובלבד שכוכם המctrבר של הלוואות הנוסףת לא עלה על מחצית יתרת החוב נטו ביום מתן הלוואה הנוסףת.

15. סכום שיגבה מלוקח בגין חובו נעשתה הפרשה ואשר קיבל הלוואות נוספות, יוקצה פרופורציונלית בין יתרה המופחת בספרים של חוב בגין הפרשה (יתרת החוב נטו) לבין הלוואות שנוצרו מאוחר יותר.

15.א. כל דרך חישוב לפי פרק זה תמנע מכך שבו תינתן לנישום הגנה כפולה מפני האינפלציה.

חוובות קמעונאיים, למעט משכנתאות

16. חוב קמעוני היינו חובsscומו בתחילת שנת המש (צמוד לממד המחרירים של דצמבר 1990) למטה מ-200,000 ש"ח בנק "גדול" ולמטה מ-100,000 ש"ח בבנקים אחרים. בנק "גדול" היינו בנק שగובה ההון המתואם שלו בתחילת שנת המש (לפי מדד דצמבר 1990) עולה על 1.5 מיליארד ש"ח.

17. הבנק יהיה רשי, לפי בחירתו, להחיל על חובות קמעונאיים את נוהל הטיפול המפורט בסעיפים 21-18 להלן, במקומות הנוהל המפורט בנספח ובסעיפים 15-3 לעיל.

18. לגבי חובות קמעונאיים, תותר הפרשה בגובה של 25% מהחוב לאחר 180 יום של פיגור בתשלומים, הפרשה מצטברת של 50% לאחר 270 ימים פיגור והפרשה מצטברת מירבית של 75% תותר לאחר 360 ימים של פיגור.

19. כאשר מתקבלים תשלוםם חלקיים על חשבון החוב, תחוسب ההפרשה לפי סעיף 18 לעיל, כאשר האחוזים מוכפלים ביחס שבין הסכום שלא שולם לסך הסכום שהיה אמור להתקבל לפי חוזה הלוואה. במקרה של תשלוםם חלקיים, יתרה לבנק להמשיך ולהפריש בגין החוב, גם לאחר 360 ימים, וזאת עד שההפרשה המצטברת עמודה על 75% מגובה החוב.

20. גביה של חובות קמעונאיים כאמור בסעיף 18, שבгинם נערכה הפרשה, בסכום העולה על יתרמת נטו, תחשב כהכנסה בשנת המס שבה נערכה הגביה.

21. הטיפול במחילה של חוב קמעוני יהיה בדומה למחילת חוב אחר (ר' סעיף 3).

משכנתאות

21א. בנק למשכנתאות יהיה רשאי להחיל על חוב משכנתא שכומו בתחילת שנת המס (צמוד למדד המחרירים של דצמבר 1991) מעל 300,000 ש"ח או מ-1% מהונו של הבנק למשכנתאות, הנמור שבhem (להלן "משכנתא קמעונאית") את הנהול המפורט בעיפויים הבאים, לפי סעיף המשכנתאות, במקום הנהול המפורט بنفسו או' ובסעיפים 15-3 לעיל.

21ב. לגבי משכנתא קמעונאית, תותר הפרשה בגובה 8% מיתרת החוב לאחר 6 חודשים פיגור וה הפרשה המצתברת תוגדל ב-8% מיתרת החוב כל 3 חודשים נוספים של פיגור עד לגובה מירבי מיתרת החוב לאחר פיגור של 33 חודשים.

21ג. תקופת הפיגור (בחודשים) תוגדר כיתרה בפיגור (לרוב תשומות נלוויים וריבית פיגור) כשהיא מחולקת בסכום התשלום החודשי האחרון שמועד פרעונו הגיע לפיו לוח הסילוקין (לרוב תשומות נלוויים).

21ד. סעיפים 20 ו-21 לעיל יחולו גם על משכנתא קמעונאית.

הטיפול בספרי החיבור

הפסקת צבירה הוצאות מימון

22. הוצאות המימון של חיבור הנובעות מחשבון או חשבונות שבгинם הוגדר החיבור על ידי הבנק "ליקוח מוגבל", יוכרו באותה שנות מס על בסיס מזומן בלבד.

23. כל הוצאות המימון של חיבור המוגדר בתום שנת המס כ"ליקוח מוגבל בנסיבות חמירות" יוכרו באותה שנות מס על בסיס מזומן בלבד.

24. למורת האמור בסעיפים 22-23 לעיל, לחיבור "מוגבל" או "מוגבל בנסיבות חמירות" המדווח על הכנסות מימון יותרו הוצאות מימון על בסיס צבירה, עד לגובה הכנסות המימון הנ"ל, כל זאת בהנחה שהחייב מדוח על הכנסותיו לפי בסיס צבירה.

25. לגבי חובות אחרים שאינם נחפשים ע"י סעיפים 22 או 23 לעיל, יחולו הוראות הבאות:

1) לגבי חוב שהגיע מועד פרעונו והחייב לא פרע אותו תוך שנה ממועד פרעונו המקורי, יותרו הוצאות מימון על פי בסיס מזומן בלבד, גם אם הנישום מנהל את חשבונותיו על פי בסיס מצטרב.

2) מועד פרעון לעניין זה יהיה המועד שנקבע בהסדר האחרון שמייחזר את ההלוואה.

3) העברת חוב לחח"ד לא תחשב כפרעונו לעניין סעיף זה.

26. סכום ששולם ע"י חייב שמכוח הסעיפים 22-25 לעיל מוכרכות לו הוצאות מימון על בסיס מזומן, יזקף באופן יחסי בין הקאן לבין הריבית.

הטיפול במחילה

27. סכום הקאן של חוב שנמחל ייחס כהכנסה בידי החיבור ביום המחלוקת.

28. אם נוצרה בעבר הפרשה בספרי הבנק המלאוה בגין החוב שנמחל, יתוקנו שומות החיבור לאחר. התקיון יעשה על ידי תוספת להכנסה, כל שנה, של אותן הוצאות המימון שהוכרו בגין החוב ושובורן נעשתה הפרשה בדו"ח על הכנסה של הבנק שהוכרו.

בוחל יצירה הפרשה

1. הפרשה תותר בהתקיים התנאים הבאים:
  - א. החייב מפגר בתשלומיו מעל 120 יומ (או שתשלומיו בתקופה זו חייבו לחשבון החח"ד שלו).
  - ב. ערך המימוש נטו של הבטחונות נופל מערך החוב.
  - ג. ננקטו כל הצעדים המוגדים להן ונתΚבל אישור רואה החשבון על כך:
    - (1) אישור רוי"ח לעובדה המצוינה בסעיף ב' דלעיל.
    - (2) התראה בכתב.
    - (3) דרישת תשלום החוב בפייגור.
    - (4) משלוחה מכתב עורך-דין.
    - (5) משלוחה התראה לחייב בטרם מימוש בטחונות.
    - (6) הקפתה מכסת האשראי ללקוח.
    - (7) סירוב לבקשה (אם הייתה כזו) לשחרור בטחונות.
  - ד. היה ולא ננקטו הצעדים (3) ו/או (5) לעיל, תותר הפרשה רק אם אישר רואה החשבון שדיירקטוריון הבנק, או ועדת מטעמו, המונה לפחות נציג ציבור אחד, החליטו כי מטעמים מיוחדים, שירשמו, נקיטת צעד זה הייתה פוגעת בסיכון לגביית החוב. בכלל מקרה לא תותר הפרשה אם הוגדלה מכסת האשראי לחייב בגובה העולה על ממחצית מיתרת החוב נטו (ה חוב בኒכוי הפרשה בגיןו).
2. לא תאשר הפרשה מצטברת בגובה העולה על 80% מגובה החוב, אלא אם, בנוסף לדרישות בסעיף 1 לעיל, ננקט הליך משפטי לגביית החוב.
3. על אף האמור בסעיף 1 לעיל, תותר הפרשה בגין חובות שטרם הגיע מועד פרעונם אשר חלוויותיהם השוטפות משולמות בהפרש זמן העולים על שנה, אם שוכנע פקיד השומה כי בשל נסיבות יוצאות דופן (לדוגמה, כאשר החוב מובטח בטחונות במדינה זרה שאיבם ניתנים למימוש בגין מצב מלחמה), נהפה גבית החוב מהחייב, שירות או דרך מימוש בטחונות, לבلتיה אפשרית.

המשך בטפח ד'

נספח ב

דוגמאות מספריות לקביעת חבות המס בגין הפרשות שלא נהפכו לחוב אבוד/נמחל במשך חמישה שנים

דוגמה 1:

הנחהות:

- (1). גובה החוב בגינו נוצרת והפרשה המקורית הינו 10,000 ש"ח.
- (2). החוב נושא ריבית ריאלית של 5%.
- (3). שיעור האינפלציה הוא 20% כל שנה.
- (4). שיעור ורידיבית לפי 159 א' הינו 6%.
- (5). שיעור המס האפקטיבי % 49.15 (מ"ה 40% ומע"מ 18%). בשנים 1-3 ו- 44.91% (מ"ה 35%, מע"מ 18%) ו- 4-6.
- (6). לנישום הכנסה חייבות בכל אחת מרשנים.

ס"כ	סוף שנה					
	6	5	4	3	2	1
1512.3	1200.2	952.6	756 ⁽³⁾	600 ⁽²⁾	10,000	A). הוצאה לחומר"ס המדווחת בדוח השוטף (1)
679.2	539.0	(⁽⁵⁾) 427.8	353.9	294.9	4,915 ⁽⁴⁾	B). מס נחסך, במונחי שקלים שוטפים
679.2	646.8	616.0	611.5	611.5	12,230 ⁽⁶⁾	C). מס נחסך, במונחי שקלים של סוף שנה ששית
	0	19.4	40.0	55.0	73.4	D). חוספת ריבית צבורה עד סוף שנה ששית (מחצית 159 א') על המס הנחסך, במונחי שקלים של סוף שנה ששית (7)
<u>7,417.3</u>	<u>679.2</u>	<u>666.2</u>	<u>656.0</u>	<u>666.5</u>	<u>684.9</u>	E). סך המס הנדרש במונחי שקלים של סוף שנה ששית (8)

(1).	בנוסף קיימים הפרשי הצמדה על יתרת הפתרה ואולם השפעות על חבות המס מתקזזה מול השפעה של גרייעת ההו...
	10,000 X 1.2 X 0.05 .(2)
	600 X 1.2 X 1.05 .(3)
	0.4915 X (א) .(4)
	0.4491 X (א) .(5)
	4,915 X (1.2) ⁵ .(6)
	12,230 X 0.03 X 5 .(7)
	(ג) + (ד) .(8)

נספח ב' (המשך)

דוגמאות מספריות לקביעת חבות המס בגין הטרשות שלא נהפכו לחוב אבוד/נמחל במקרה חמיש שכבים

: 2 א

ח: כמו בדוגמה 1 פרט לכך שלנגישות הפוד לצורך מס בשנה 3 בגובה העולה על ההצעה לחומר"ס הנדרשת לאווחה שנה.

סה"כ	סוף שנה					
	6	5	4	3	2	1
1512.3	1299.2	952.6	756 ⁽³⁾	600 ⁽²⁾	10,000	הוצאה לחומר"ס המדווחת בדוח השוטף (1)
679.2	539.0	855.6 ⁽⁵⁾	0	294.9	4,915 ⁽⁴⁾	מס נחסק, במונחי שקלים שוטפים
679.2	646.8	1232.1	0	611.5	12,230 ⁽⁶⁾	מס נחסק, במונחי שקלים על סוף שנה ששית
0	19.4	80.0	0	73.4	1,834.5 ⁽⁷⁾	תוספת ריבית צבורה עד סוף שנה ששית (מחצית 159 א')
<u>17,406.9</u>	<u>679.2</u>	<u>666.2</u>	<u>1312.1</u>	<u>0</u>	<u>684.9</u>	<u>14,064.5</u>
סך המס הנדרש במונחי שקלים של סוף שנה ששית (8)						

בנוספּ קיימים הפרשי הצמדה על יתרת הפתיחה ואולם השפעתם על חבות המס מחזק זאת מול השפעה של גריית ההוו.

$$10,000 \times 1.2 \times 0.05$$

$$660 \times 1.2 \times 1.05$$

$$0.4915 \times (\alpha)$$

$$0.4491 \times (756 \times 1.2 + 952.6)$$

$$4,915 \times (1.2)^5$$

$$12,230 \times 0.03 \times 5$$

$$(\gamma) + (\alpha)$$

המפקח על הבנקים: ניהול בנקאי תקין [4] (11/92)
הפרשה נוספת לחובות מסופקים
עמ' 1-513

הפרשה נוספת לחובות מסופקים

1. מבוא

לאור הסיכוןם המבניים שבתקי החוויות של התאגידים הבנקאים, יפרישו התאגידים הבנקאים, בנוסף להפרשות לחובות מסויימים שנקבעו כמסופקים, הפרשה נוספת שמתבסס על איקות TICK החוויות בכל תאגיד בנקאי, דהיינו במתכונת דיפרנציאלית.

2. הגדרות

"חוות" - כמשמעותה בהוראה מס' 313 (מגבלות על חברה של לווח ושל קבוצת לוויט), למעט חלק החובות לגביו נועתה הפרשה לחוב מסופק, לריבית על חוב מסופק ולריבית על חוב שאינו נושא הכנסה, ובשילובים המחויבים לפי הוראות מס' 312 (עסקי תאגיד בנקאי עם אנשים קשורים) ומס' 314 (טיפול בחובות בעיתאים), לצורך קביעת מאפייני הסיכון המכוסים על הוראות אלו וכן למעט הלוואות לדירור בנקים לשכנחות, לגבייהם נועתה הפרשה לחובות מסופקים על בסיס עמוק הפיגור בתשלומי הלוויים;

"אשראי" - לרבות קיבול שירות, ניפוי שירות ומימון באמצעות השכרת נכסים;

"אשראי על אחריות התאגיד הבנקאי" - אשראי, למעט מפקדוניות מייעדים שהחזרתם למפקיד מותנית בגביית האשראי;

"ענף" - לפי הגדרת ענפי המשק בנספח ב' להוראה זו, המבוססת על הרשימה שכהוראה מס' 218 בקובץ "הוראות הדיווח לפיקוח על הבנקים";

"ארצות פחות מפותחות" - ארציות المسؤولות על ידי הבנק העולמי כבעלota הכנסה נמוכה או בינונית (ראה נספח ג').

3. חישוב ההפרשה נוספת

(א) ההפרשה נוספת לפי הוראה זו תחשוב כשיעור מהחוויות החרייה לפי מאפייני סיכון שונים כמפורט להלן. בנספח א' להוראה זו מפורטים השיעורים הנ של היעד הסופי של ההפרשה נוספת והן של ההפרשה השנהית.

(ב) ההפרשה השנהית תחול רק לגבי חוות שתוגדר בחוות חריגה בעת תחילת ההוראה. בגין חוות חריגה חדשה (למעט חוות בעיתאים) חייב התאגיד הבנקאי לייצור הפרשה נוספת במלוא השיעור הנדרש לפי הסיפה של סעיף קטן (ג) להלן, כבר ברבעון שבו התהווותה חריגה. בגין חוב בעיתאי חייב התאגיד הבנקאי לייצור הפרשה נוספת בשיעור רביעוני, כבר ברבעון שבו חוות חוות חריגה חדשה.

המפקח על הבנקים: ניהול בנקאי תקין [4] (92/11)
הפרשה נוספת לחובות מסוימים
עמ' 2-315

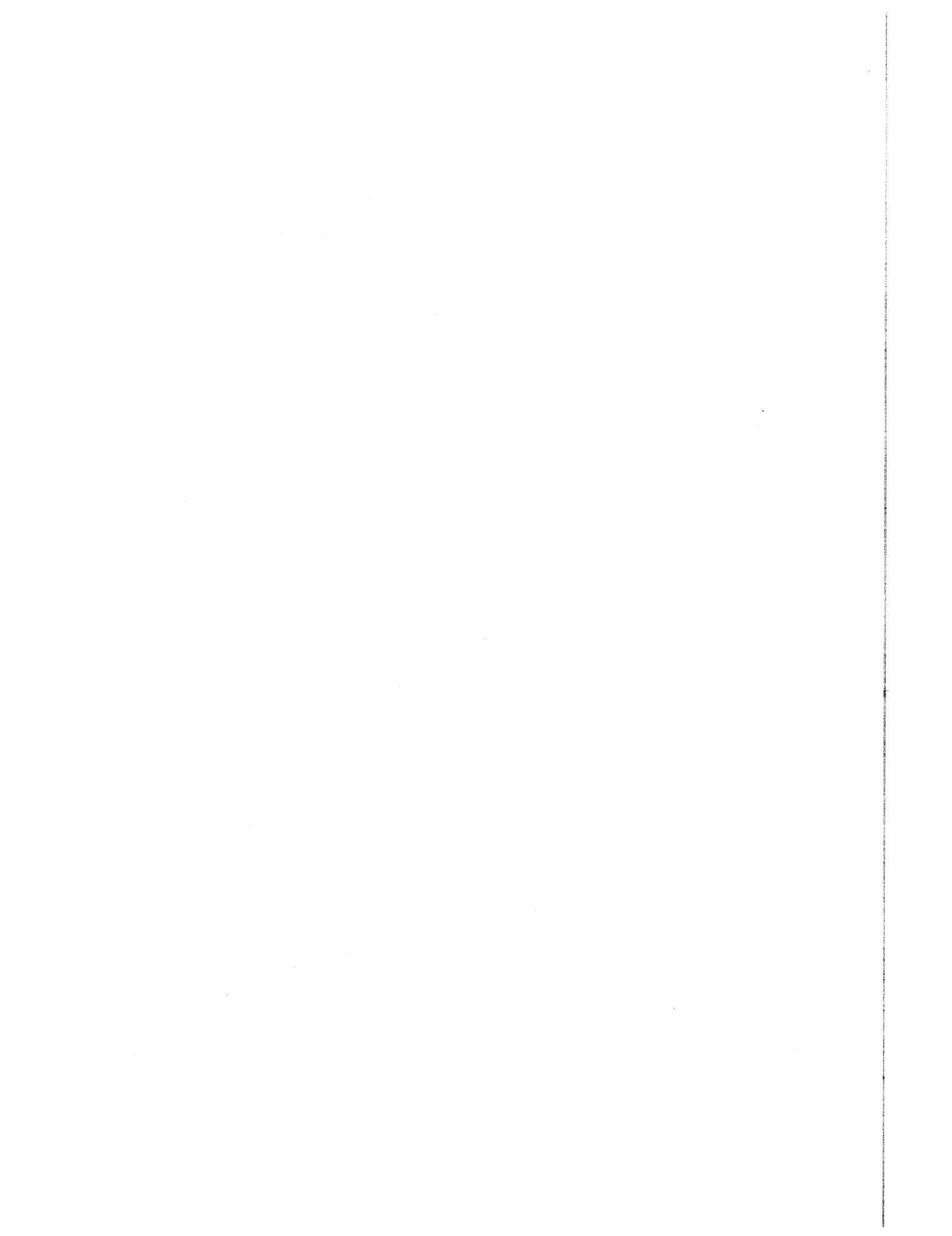
- (ג) חישוב ההפרשה הנוספת בגין מאפייני הסיכון השונים, למעט ריבוזיות אשראי ענפית, ייערך לפי כל לווה בנפרד. אם ייקטנו החריגים בגין אורתו לווה או בגין ענף, תוקtan ההפרשה בגיןם. בסוף כל שנה יעמוד שיעור ההפרשה לפי המאפיינים השונים על השיעור המתקבל מהכפלת השיעור השנתי במספר השנים שעברו מתחילה הוראה זו עד שיגיע ליעד הסופי.
- (ד) אם אצל לווה מסוים יש חריגים במאפייני סיכון שונים יחויבו התוספות להפרשה לפי המאפיינים השונים, אולם סכום היעד של ס"כ ההפרשה הנוספת בגין אותו לווה לא יעלה על 10% מההפרשה השנתית על 1.25% מהחובות החריגה הגבוהה ביותר. בסוף כל שנה יעמוד שיעור ההפרשה לפי המאפיינים השונים על השיעור המתקבל מהכפלת השיעור השנתי במספר השנים שעברו מתחילה הוראה זו עד שיגיע ליעד הסופי. אולם מובהר בזה, כי ההפרשה השנתית כפופה למגבלות המוזכרות בסעיף קטן (ב) דלעיל.
- (ה) לגבי חובות שבгин מאפיין סיכון מסוים שלא הופרשת הפרשה נוספת, אין צורך להפריש שוב בגין אותו מאפיין סיכון. לדוגמה: אם הופרשת הפרשה נוספת בגין חובות מסוימת, אין צורך להפריש גם עבור ערכות של צד שלישי שניתנה בגין אותה חובות.
- (ו) בדוחות כספיים רביעוניים תחושב ההפרשה השנתית הנוספת באופן ייחסי, על בסיס מצטבר.

4. מאפייני סיכון

לצורך הוראה זו מוגדרים מאפייני הסיכון של תיק החובות, כדלקמן:

- (א) מידע כספי על הלוויה
חובות חריגה בתחום זה הינה החובות של מי שלא מקיים את הוראה מס' 317 (מידע כספי בתיק הלוויהם). לעניין זה, ניתן להפחית מהחובות את סכומי הניכויים לפי סעיף 5 להוראה מס' 313.
- (ב) חשיבות של אנשים קשורים
חובות חריגה בתחום זה הינה כל החובות החורגת מהמגבלות על חוביות של אנשים קשורים (הוראה מס' 312) ושלא הותרה לפי אישור ספציפי.
- (ג) רכיביות חובות לפי לווה או קבועות לוויים
כל חריגה מהמגבלות על חובות של לווה ושל קבועות לוויים (הוראה מס' 313) תיחס חובות חריגה לעניין הוראה זו, גם אם הותרה לפי הוראות המעבר או לפי אישור המפקח. אולם אם לווה מסוימים חורג הן כלווה והן קבועות לוויים, לא תיחס החריגה פעמיים.

- (ד) רכיביות אשראי ענפית
כאשר חקרו של האשראי על אחריות התאגידי הבנקאי הניתן לענף מסוימים עולה על 20% מסך האשראי לציבור על אחריות התאגידי הבנקאי, ייחסב עודף זה כאשראי חריג לצורך הוראה זו. לצורך מאפיין סיכון זה, אין לקחת בחשבון חוביות בبنקים לשכנחות.

מאפיין הסיכון

שינויו למשגש ההפresa חנומת החובות החריגנות

הבדת חבות חריגות

1. מידצ' כספי על הלווה

2. חברויות אנשיים קשורים

3. ריכוזיות חבות לוויה/קבוצאות לוויה/רוויים

4. ריכוזיות אשראי בענף (לפי נספח ב')

5. הרבות בעיתינים לפי הראות מס' 314

6. חברויות של LDC

(*) לא משווה הפרשה בגין אותו לוויה פזמיים, פעם קרואה ובפעם גוספה חלהן מקבעת לווים.

עמ' 315-5

המפקח על הבנקים: ניהול בנקאי תקין [3][7/92]
הפרשה נוספת לחובות מסווגים

גטפח ב'

רשימת ענפי המשק

סיווג הענף בדוח רביעוני על חלוקת
האשראי לציבור על אחריות התאגיד
הבנקאי - חלק א' (חווזר 06/1536)

שם הענף

1. 7099 , 8120 , 8130 , 8160 , 8190 , 8220 , 8250 , 8281 , 8570 , 8705	חקלאות ויעור (כולל מפעלים תעשייתיים, שירותי אוכל והארחה וקרנות מימון השייכים לתנועות ההתיישבותיות)
7120	2. תעשייה מזון, מזקאות ומרצרי טבק
7130	3. תעשיית טקסטיל וhalbsha
7150	4. תעשיית עור ומוצריו
7170 , 7180	5. תעשיית נייר ומוצריו, דפוס והוראה לאור
7190	6. תעשיית גומי ומוצריו פלסטי
7200	7. תעשיית מוצריים כימיים ומוצריו נפט
7220	8. תעשיית מתכת ומוצריה
7240 , 7260	9. תעשיית מכונות וכלי הובלה

המפקח על הבנקים: ניהול בנקאי תקין [3] (7/92)
הפרשה נוספת לחובות מסווגים

בسطוף ב' (המשך)

סיווג הענף בדוח רבוני על חלוקת
האשראי לציבור על אחריות התאגיד
הבנקאי - חלק א' (חודר 06/1536)

שם הענף

7250	10. תעשיית ציוד חשמלי ואלקטרוני
7270	11. תעשיית יהלומים
9399	12. חשמל ומים
7100 , 7160 , 7215 , 9499	13. בניוי (כולל כרייה וחציבה ותעשייה קשורות לבניוי)
7500	14. מסחר
7570	15. שירותים אוכל והארחה
9600 , 9630 , 9640 , 9680	16. תחבורה ותחסנה
9670	17. תקשורת
7899	18. שירותים ציבוריים וקהילתיים

Classification of economies

Part 1 Classification of economies by income and region

Income group	Subgroup	Sub-Saharan Africa		Asia		Europe and Central Asia		Middle East and North Africa		
		East and Southern Africa	West Africa	East Asia and Pacific	South Asia	Eastern Europe and Central Asia	Rest of Europe	Middle East	North Africa	Americas
Low-income	Large	Burundi Comoros Ethiopia Kenya Lesotho Madagascar Malawi Mozambique Rwanda Somalia Sudan Tanzania Uganda Zaire Zambia	Benin Burkina Faso Central African Rep. Chad Equatorial Guinea Gambia, The Ghan Guinea Guinea-Bissau Liberia Mali Mauritania Niger Nigeria São Tomé and Príncipe Sierra Leone Togo	China	India	Bangladesh Bhutan Indonesia Lao PDR Solomon Islands Viet Nam		Afghanistan	Egypt, Arab Rep.	Guyana Haiti Honduras
	Small	Angola Botswana Djibouti Mauritius Namibia Swaziland Zimbabwe	Cameroon Cape Verde Congo, Rep. Côte d'Ivoire Senegal	Fiji Kiribati Korea, Dem. Rep. ^a Malaysia Mongolia Papua New Guinea Philippines Thailand Tonga Vanuatu Western Samoa		Albania ^b Bulgaria Poland Romania	Turkey	Iran, Islamic Rep. Jordan Lebanon Syrian Arab Rep. Yemen, Rep.	Algeria Morocco Tunisia	Argentina Belize Bolivia Chile Colombia Costa Rica Cuba ^a Dominica Dominican Rep. Ecuador El Salvador Grenada Guatemala Jamaica Nicaragua Panama Paraguay Peru St. Lucia St. Vincent
Middle-income	Lower	Reunion Seychelles South Africa	Gabon	American Samoa Guam Korea, Rep. Macao New Caledonia Pacific Is., Trust Terr.		Czechoslovakia Hungary Former USSR ^b Yugoslavia	Gibraltar Greece Isle of Man Malta Portugal	Bahrain Iraq Oman Saudi Arabia	Libya	Antigua and Barbuda Barbados Brazil French Guiana Guadeloupe Martinique Mexico Netherlands Antilles Puerto Rico St. Kitts and Nevis Suriname Trinidad and Tobago Uruguay Venezuela
	Upper									
No. of low- & middle-income economies	145	25	23	23	8	8	6	10	5	37

עמ' 314-10

המפקח על הבנקים: ניהול בנקאי תקין [3] (7/94)
טיפול בחובות בעלייתים

נספח: חובות בעלייתים בהלוואות לדירור בנק למשכנתאות

1. מ ב ר א

למרות האמור בחוראה העיקרית, בנק למשכנתאות יחשב את ההפרשה הספציפית לחובות מסופקים בגין הלוואות לדירור לפי עומק הפיגור, כמפורט בספח זה. ההפרשה לפי עומק הפיגור, אשר נגזרת מישיטת החישוב האморה, הינה הפרשה מזערית. אולם, אם עקב מידע, יש שלהנחלת התאגיד הבנקאי בדבר התפתחויות או אירועים הקשורים לתיק האשראי, יסתבר כי ההפרשה על פי השיטה האחדית אינה מספקת, על הנחלת התאגיד הבנקאי לייצור הפרשה נוספת לפי המתחייב מהמידע שבידה.

2. הגדרות

"הלוואות לדירור" - הלוואות עליהם חלות הוראה מס' 451 - "נהלים למתרן הלוואות לדירור", הנפרעות בתשלומיים חרודשים, לפחות במקרים אלה:

- (א) הלוואות מפקדנות מיעדים שהוחזרתם למפקיד מותנית בגביהת האשראי;
- (ב) יתרת החוב עולה על סך 300,000 ש"ח או על 1% מהונו של הבנק למשכנתאות, לפי הנמוך שביהם; הסכום האמור יהיה צמוד למדד המחדירים לצרכן (המדד הבסיסי: 208.1 נקודות, לחודש דצמבר 1991).

"עומק הפיגור" - היתריה בפיגור (לרבות תלולים נלוויים וריבית פיגරרים), כשהיא מחולקת בסכום התשלום האחרון שמועד פרעונר הגיע לפיקוח הסילוקין (לרבות תלולים נלוויים);

"תשלומים נלוויים" - לרבות פרמיות לביטוח נכסים ולביטוח חיים.

המתקח על הבנקים: ניהול בנקאי מקין [3] (7/94)
טיפול בחובות בעיתיות
עמ' 314-11

3. чисלוב ההפרש

יתרת ההפרש הספציפית המזערית לפי עומק פיגור, בגין הלוואות לדירות, תחרושב לכל הלוואה בנפרד לפי הנוסחה הבאה:

B-X-C

- A - עומק הפיגור (בחודשים)
- B - יתרת החוב הכללית (לרבות היתה בפיגור, תשלוםם נדורים וריבית פיגורים אשר חוותה לחשבון הלוקוח)
- C - יתרת ההפרש לריבית פיגורים
- X - האחוז שנקבע, בהתאם לעומק הפיגור, לפי הטבלה שלהלן:

עומק הפיגור, A	X%
8%	6 < A ≤ 9
16%	9 < A ≤ 12
24%	12 < A ≤ 15
32%	15 < A ≤ 18
40%	18 < A ≤ 21
48%	21 < A ≤ 24
56%	24 < A ≤ 27
64%	27 < A ≤ 30
72%	30 < A ≤ 33
80%	33 < A

4. פיגור זמני

כאשר עומק הפיגור של הלוואה לדירות אינו עולה על 6 חודשים ובHUD נטיבות אשר מצדיקות סיוג אחר, מסוג הלוואה כחוב בפיגור זמני.

5. קביעת נוחלי דירות

בנהלים של הנהלת בנק למשכנתאות לטיפול בחובות בעיתיות בתחום הלוואות לדירות, בנוסף להוראה העיקרית, ייקבעו נוהלים בדבר מתכונת הדיווחים השוטפים להנהלה, על מנת לאפשר זיהוי מוקדם של התפתחויות או אירועים אשר עשויים להשפיע על סיכון אשראי של קבוצות משתכנים לפי חתכים שתקבע הנהלה. חתכים אלה יכולים להתבסס על שיקולים גיאוגרפיים, טיב הבתוחנות, השימוש בכספי הלוואה (רכישת דירה, שיפוצים וכד') וכן מאפיינים סוציאליים ואחרים של הלוואה, כגון גיל, משכורת ועוד. כמו כן, יכול הדיווח נתוחה יתרת הפיגורים לפי עומק הפיגור ולפי חתכים שקבעה הנהלה.

עמ' 1-314

המפקח על הבנקים: ניהול בנקאי תקין [3] (7/94)
טיפול בחובות בעיתינים

טיפול בחובות בעיתינים

1. מ ב ר א

הנהנלה של תאגיד בנקאי תקבע נחלים לטיפול בחובות בעיתינים, הן מההיבט הניהולי והן מההיבט החשבוני, כמפורט בהוראה זו.

2. הגדירות

"חובות" -

כמשמעותו בהוראה מס' 313 בנושא "מגבלות על חבות של לוויה ושל קבוצת לווים", למעט השקעות במניות ולמעט ערבות שננתן הלוויה לצד שלישי להבטחת אשראי שקיבל הצד השלישי מההתאגיד הבנקאי;

"ריבית" - ריבית, הפרשי הצמדה (לרבות הפרשי הצמדה למطبع חוץ) והפרשי שער על יתרות הנקורבות למطبع חוץ;

"חוב אבוד" - חוב מסופק, שלאחר שמרו צל האמורים לגבייתו, הסתבר להנחלת התאגיד הבנקאי שאין עוד כל סיכוי לגבותו ושיש למחוק אותו מספרי התאגיד הבנקאי;

"חוב מסופק" - חוב, או חלק ממנו, שלאחר הערכת מצבו הכלכלי של החivist, לרבות טיב נכסיו וכושר הפרעון שלו ולאחר הערכת הבטהחוננות שבידי התאגיד הבנקאי, קבעה הנהנלה התאגיד הבנקאי שאין סיכוי סביר לגבות את חוב ויש לרשום בגינו הוצאה בספרי התאגיד הבנקאי;

"ארגון חדש של חוב" - הסדר שלפיו תאגיד בנקאי - משיוקלים כלכליים או משפטיים הקשורים במצבו הפיננסי של הלוויה - מעניק ללווה, לפי הסכם או עפ"י דין, תנאים מיוחדים שלא היו ניתנים בנסיבות אחדות ואשר מכורנים לאפשר ללקוח לעמוד בהוחר חוב בתנאי החדש, למעט הסדר לשינוי בתנאי חוב שבעיקרו משקף תmorות בתנאי האשראי במקש;

"ארגון חדש של חוב עם ריתור על הכנסות" - ארגון חדש של פיר שיעור ההכנסה האפקטיבי הגלום בזרם התקבולים הצפוי במסגרת ההסדר נופל מшибור ההכנסה האפקטיבי על פי ההסכם המקורי עם הלקוח, לרבות ארגון חדש של חוב, שבסגרתו תאגיד בנקאי מעניק ללווה, אשראי במטול הצמדה שוניה ממסלול הצמדה לפי ההסכם המקורי;

המפקח על הבנקים: ניהול בנקאי תקין [3][7/94]
טיפול בחובות בעלייתם

עמ' 2-314

- (א) בתנאים מיוחדים שאינם ניתנים בנסיבות אחרות
לקוחות בעלי מידת סיכון זהה;
(ב) בתנאים רגילים הניתנים בנסיבות אחרות לckoחות בעלי
מידת סיכון זהה, אם מסלול ההצמדה הקיים, לפי
הסכם המקורי, הלקוח התחייב לשלם ריבית אבואה
מהריבית המקובלת בתאגיד הבנקאי במועד הארגון מחדש.
לענין זה, יראו שינוי של מאפייני אשראי בסיסיים כגון:
אשראי בדיבית קבועה שניתן האשראי בדיבית משתנה, אשראי
בתנאי חח"ד שנייה כאשראי לזמן קצב וכוכו - שינוי של
מסלול ההצמדה.

"תנאים מיוחדים" - לעניין ארגון מחדש של חוב בעלייתו, עשויים לכלול:

- (א) הקטנת שיעורי הריבית;
(ב) דחיתת מועד פרעון של קרן או דיבית;
(ג) הקטנת שיעור ההצמדה של קרן או דיבית;
(ד) ריתוך על קרן או על דיבית שנכבה לפי תנאי החוב;
(ה) כל שינוי אחר בתנאים של חוב בעלייתו, שיש כבר כדי
להעניק תנאים מיוחדים לחיבב בשל מצבו העסקי;

"חוב בפייגור" - סך כל החוב אם חלקו לא נפרע תוך 90 ימים מהמועד שנקבע
לפרעון אותו חלק, למעט חוב בפייגור זמני. לעניין זה, חוב
בחשבון עובר ושב ייחשב חלק של חוב בפייגור, אם חריגות
מסגרות אשראי מאושרו לא תיפרענה תוך 90 ימים ממועד
היווצרותן או אם בתחום מסגרת האשראי לא נזקפו לזכות אותו
חשבון סכומים עד לכדי כיסוי החוב תוך תקופה שתגדיר
הנהלת התאגיד הבנקאי. כאשר חוב בחשבון עובר ושב נחשב
כחוב בפייגור וניתן לזהות את החוב הספציפי שבגינו נוצר
הפייגור, יוגדר גם חוב זה כחוב בפייגור. כאשר אין זה מעשי
לזהות את החוב שבגינו נוצר הפייגור, תוגדר כל החובות של
הלקוח כחוב בפייגור.

למרות האמור לעיל חוב אחר של הלקוח (מלבד החוב בחשבון
עו"ש) לא ייחשב כחוב בפייגור אם:

- (א) ניתן לזהות באופן ספציפי תלולים לפרעון החוב; או
(ב) כאשר לא ניתן לזהות תלולים כאמור, אבל לאחר יום
זקיפת התשלום לחשבון עו"ש, הייתה בו יתרה שכונה
נכון מהיתה ערבית זקיפת התשלום לחשבון עו"ש;

המפקח על הבנקים: ניהול בנקאי חוקין [3] (7/94)
טיפול בחובות בעלייתים
עמ' 314-3

"חוב בפיגור זמני" - חוב בפיגור, שלדעת הנהלת התאגיד הבנקאי יש לדאות את הפיגור בפרעונו בזמןי וכי אין בו כדי לסמן הפסדי אשראי צפויים;

"חוב שאינו נושא הכנסה" - חוב שהריבית בגיניו אינה נזקפת לדוח רווח והפסד, חוב שאורגן מחדש ויתרת החברות (לרבות הריבית שנ汇报ה עלייה) סמור לפני מועד ההסדר החדש עולה על סכום התקבולים הצפוי לפי ההסדר, חוב בפיגור, או חוב אחר שלגביו אין צופים גביית הריבית הנ汇报ת עליו וזאת למרות שהחוב עצמו לא נקבע כמסופק;

"חברות בהשגהה מיוחדת" - כולל:

(א) חברות שהנהלת התאגיד הבנקאי רואה צורך להגביר לגבייה את אמצעי המעקב והפיקוח, אם כי אינה צופה להפסדי אשראי בגיניה. צורך זה יתכן שיירוזר נוכח שיקולים הקשורים בהתחזיות ענפיות או אזריות, או נוכח שיקולים ספציפיים הקשורים באיתנותו הפיננסית של החיבור, היקף וטיב המידע המצורי בידי התאגיד הבנקאי באשר לחבר ופעילותו העסקית, מצב הבתונות, פיגוריים בפרעון החובות, קשרי החיבור עם גופים אחרים הנחשבים כבעלייתים וכו' ;

(ב) יתרת חברות של לווה שחלק אחד منها הוגדר כחוב בעליית בסיווג אחר;

"חוב בעליית" - חברות בהשגהה מיוחדת, חוב בפיגור זמני, חוב שאורגן מחדש או שלגביו הוחלט על ארגון מחדש שטרם בוצע, חוב שאינו נושא הכנסה, או חוב שנקבע כמסופק בחלוקת או במלואו;

"חוב אחר" - חוב שאינו חוב בעליית.

עמ' 4-314

המפתח על הבנקים: ניהול בנקאי תקין [3] (7/94)
טיפול בחובות בעלייתים

3. סירוג חובות בעלייתים

לפחות אחת לרבעון תבחן הנהלת התאגיד הבנקאי את חובות הלקוחות ותסorgan לחובות בעלייתים ולחובות אחרים. החובות בעלייתים יסוגו לקבוצות הבאות:

- (א) חובות שנקבעו כמסופקים בלבד;
- (ב) חובות שנקבעו כמסופקים חלקם -
  - (1) כאשר חלק החוב שלא הופרש בגיןו סrogate כחוב שאיןנו נושא הכנסה;
  - (2) כאשר בגין חלק החוב שלא הופרש בגיןו זוקף התאגיד הבנקאי ריבית לדוח רווח והפסד;
- (ג) חובות שאיןם נושאים הכנסה;
- (ד) חובות בארגון חדש:
  - (1) חובות שאורגנו מחדש תוך יותר על הכנסות;
  - (2) חובות שאורגנו מחדש באותה שנה, ללא ויתור על הכנסות;
  - (3) חובות שלגביהם הוחלט על ארגון מחדש שטרם בוצע;
- (ה) חובות בפייגור זמני;
- (ו) חוביות בהשגה מיוונית.

4. קביעת נHALIM

הנהלת התאגיד הבנקאי תקבע, באישור הדירקטוריון, נHALIM מפורטים לטיפול בחובות בעלייתים ככל אחת מקבוצות המשנה המפורטו בסעיף 3 וזאת תוך קביעת הטכומים המודעריים של החובות המחייבים טיפול בקבוצות המשנה השונות. בHALIM אלו יוגדרו, לגבי כל שלבי הטיפול, סמכויותיהם של הדרגים השונים בתאגיד הבנקאי. ייקבעו HALIM לפחות בנושאים הבאים:

- (א) מתקנות הדיווחים השוטפים להנהלת התאגיד על מנת לאפשר דיזמי מוקדם של התפתחויות או אירועים אשר עשויים להשפיע על מצב חבותו של לקוחות וסיווגה. כמו כן יפורטו HALIM להבטחת אירות הדיווח והענק אחר חובות שסוגו בעלייתים;
- (ב) מתקנות לSIMOL סוגי החוב, כאמור בסעיף 3 לעיל, באופן שבו יהיה ניתן לזהות בספריה התאגיד הבנקאי את אוכלוסיית החובות מכל קבוצה בחתכים רלוונטיים (לקוחות, סוגים אשראי וכו');
- (ג) הנחיות בדבר ניהול העסקי של חובות בעלייתים ובדבר הליכים לגביית חובות מיום שזוהו בעלייתים;
- (ד) הנחיות ליישום הכללים לרישום חשבון אשראי ולדיורם כספי, כמתחייב מהוראות חזר זה;

**המפקח על הבנקים: ניהול בנקאי תקין [3][7/94]
טיפול בחובות בעלייתים
עמ' 5-314**

(ה) נHALIM להמשך הטיפול בחובות בעלייתים, בין היתר, בנושאים אלה:

- (1) ויתורדים על ריבית;
- (2) מחלוקת חובות (קרן);
- (3) ארגון מחדש של חוב;

(ו) נHALIM לקביעת הפרשות לחובות מסופקים או להחלטות על מחלוקת חובות אכזריים, לרבות נוהל לבירור אירועים אשר גרמו לשינוי בסירוגו של חוב;

(ז) נHALIM לקביעת תיעור מלא של החלטות ושל נימוקים ביחס לאותם חובות ממועד זיהויים כבעלייתים.

5. דיווחים שוטפים להנהלה

הדיווח להנהלה על התפתחויות בחובות בעלייתים כפי שנקבע לצורך סעיף 4(א) יוגש לפחות אחת לרבעון ויכלול, לפחות, מידע כאמור להלן:

- (א) התפתחות יתרות החובות בעלייתים במהלך הרבעוןഴוף ומידע בדבר אופן סיוגם שלמרכבי החוב השונים;
- (ב) החלטות הנהלה בדבר שינוי סיוג של חובות בעלייתים והשיקולים שהובילו לשינוי זה בהתחשב מכלול המידע המצויתתיק הלקוח;
- (ג) נתוניים בדבר חובות בעלייתים שזוהו ככלו במהלך הויבען האחרון, והטיפול שננקט לגביהם (החלטות עסקיות בדבר ניהול עתיד של החובות, סיוג בספרי הבנק וכו');
- (ד) הסדרים שהושגו עם לקוחות בדבר חובות בעלייתים, תוך ציון מפרש של השלכות הסדרים אלו על דוח רווח והפסד בתקופה השוטפת ובתקופות הבאות;
- (ה) צעדים שננקטו לשיפור סיכון הגבייה או להבטחת גבייה מירבית של חובות בעלייתים;
- (ו) ימירות ההפרש לחובות מסופקים וההפרש לריבית עליהם והתנוועה בהן.

הרישום החשבונאי

6. עיתורי ההפרש

- (א) במועד שקבעה הנהלת התאגיד הבנקאי שה חוב הינו מסופק, אך לא יותר מסוף אותו חודש (להלן – מועד קביעת החוב כמסופק) תירשם הפרשה לחוב המשופק.
- (ב) הנהלת התאגיד הבנקאי תבחן לפחות אחת לרבעון, את היקף ההפרש לחובות מסופקים ותקבע איזה חובות יימחקו.

המפקח על הבנקים: ניהול בנקאי מקין [3] (7/94)
טיפול בחובות עסקיים
עמ' 314-6

7. סכום ההפרשة

- (א) סכום החוב המסופק יכול את הריבית שנצברה על החוב עד למועד קביעתו כחוב מסופק, כפוף כאמור בסעיף 8 להלן.
- (ב) היה החוב המסופק נקוב במטבע חוץ, יקבע סכום ההפרשة הנזקפת לדוח רווח והפסד לפי שער החליפין בתחלת הרבעון בו נקבע החוב כמוספק, או במועד מתן האשראי ללקוח לפי המועד המאוחר שביהם.

8. ריבית על חוב מסופק

כל עוד לא ויתר תאגיד בנקאי על קבלת ריבית על חוב שנקבע כמוספק ימשיך התאגיד הבנקאי לזכוף את הריבית לחובן החיבור, בשיעור שנקבע על פי הסכם עם הלקוח. ריבית זו לא תיזקף להכנסות לדוח רווח והפסד אלא לזכות החיבור "הפרשة לריבית על חובות מסופקים" וזאת החל מתחילת הרבעון בר נקבע החוב כמוספק. קבע תאגיד בנקאי כי חלק מה חוב היינו מסופק, תיזקף הריבית רק על אותו חלק של החוב לזכות "הפרשה לריבית על חובות מסופקים". חשבונות ההפרשאות לחובות מסופקים והריבית עליהם ינוהלו באופן שיאפשר בכל עת ייחוס ההפרשאות לחובות הספרטיפיים.

9. חוב נקוב במטבע חוץ

נקבע חוב הנקוב במטבע חוץ כמוספק וכל עוד שלא שונר (בհסדר עם הלקוח) תנאי החוב לפיהם הוא נקוב במטבע חוץ, ינוהלו חשבונות ההפרשא לחוב המסופק וההפרשא לריבית על אותו חוב באותו מטבע חוץ.

10. חוובות שאיןם נושאים הכנסה

- (א) ריבית שנצברה על חובות שאיןם נושאים הכנסה תיזקף כהכנסה לדוח רווח והפסד רק עם גבייתה בפועל. עד לגביה יהויב החיבור הלקוח לזכות החיבור "הפרשה לריבית על חובות שאיןם נושאים הכנסה" וזאת החל מתחילת הרבעון בו נקבע חוב שאין נושא הכנסה.
- (ב) החיבור ההפרשא לריבית על חובות שאיןם נושאים הכנסה ינוהל בנפרד ובאופן שיאפשר בכל עת ייחוט של מרכיביו לחובות ספרטיפיים אשר טווגו לקבוצה זו של חובות.
- החברון ההפרשא לריבית, בגין חובות במט"ח שטווגו לחובות שאיןם נושאים הכנסה, ינוהל במטבע חוץ.
- (ג) ריבית על פיגורדים בתשלומי לוויים שהם משתכנים תיזקף להכנסות רק עם גבייתה.

עמ' 7-314

המפקח על הבנקים: ניהול בנקאי תקין [3] (94/7)
טיפול בחובות בעלייתים

11. יחסות הפרשות בחובות מורכבות

- (א) כאשר חבות המורכבות מסווגי חובות שונים, בתנאי ריבית, הצמדה, או מטבע שונים, נקבעת כחוב מסופק באופן חלקי, יקבע התאגיד הבנקאי את הייחוס של ההפרש להרכיבי החובות בהתחשב בנסיבות ספציפיים או בנסיבות מיוחדות אחרות. בהדרן נסיבות מיוחדות, תיווך ההפרש למרכיבי החובות לפי שיקולים עסקיים במישור היחסים שבין התאגיד הבנקאי לבין הלקוח. קביעה זו יכולה להיות גם לפי חלקם היחסי של מרכיבי החובות.
- (ב) שיטת הייחוס תיקבע במעמד קביעה ההפרש לחובות מסופקים ותraud בצדروف הנימוקים. משנקבע ייחוס ההפרשות על בסיס מסויים, אין התאגיד הבנקאי רשאי לשנות את שיטת הייחוס בגין הפרשות שנוצרו בעבר בגין אותה חובות. ייחוסן של הפרשות נוספות שייווצרו בעתיד ייקבע לפי השיקולים העסקיים שהיהו בעת יצירת ההפרש הנוספת.
- (ג) היה ובמועד מאוחר לזו שבו נערכה הפרשה לחוב מסופק, יגובש הסדר עם אותו לקוח לפרעון החוב, יבדוק התאגיד הבנקאי אם תנאי ההסדר מכתיבים ייחוס שונה של ההפרש מזה שנקבע במועד ערכיתה. שינוי בשיטת הייחוס, אם אכן יתבקש, יתועד בתיק הלקוח ויחייב את התאגיד הבנקאי בעתיד.

12. הפחחת הפרשה לחובות מסופקים

קבעה הנהלת התאגיד הבנקאי כי התקיימו תנאים מיוחדים אשר מצדיקים הפתיחה של ההפרש לחוב מסופק ובהדרן נסיבות אשר מחייבות ייחוס מסויים של ההפחתה לקрон או לריבית (כגון הסכם או הוראה על פי דין) תופחת תחילת ההפרש לריבית בגין חוב זה. הפחחתה תיעzkף לסעיף "הכנסות מימון אחרות" בכיוור לדוח רווח והפסד.

13. גביאת חובות בעלייתים

(א) בלי

כלל, סכומים הנגבים בגין חוב בעליית ייחסבו קודם קודם כל ככאלו שנתקבלו על חשבון אותו חלק מהחובות שלא נקבע כחוב מסופק, או שלא סוווג כחוב שאינו נושא הכנסה.

(ב) גביאת חוב מסופק

גביאיה על חשבון חוב שהופרש במלואו כמסופק לטופל תחילת גבייה ריבית וזאת בהדרן נסיבות אשר מחייבות טיפול אחר (כגון הסכם או הוראה על-פי דין). ריבית זו תיעzkף לסעיף "הכנסות מימון אחרות" בכיוור לדוח רווח והפסד.

המפקח על הבנקים: ניהול בנקאי תקין [3] (7/94)
טיפול בחובות בעיתיותם
עמ' 8-314

(ג) גביהה ע"ח חובות שאיןם נושאים הכנסה

נגבה חלק מ חוב שנקבע בעבר כחוב שאינו נושא הכנסה ובהעדר בסיבות אשר מחייבת טיפול אחר - ייחשבו סכומי הגביהה קודם כל ככלו שנטקלו על חשבון ריבית. ריבית זו תיזקף לסייע "הכנסות מימון אחירות" בכיוור לדוח רוח וഫס.

(ד) גביהה חובות שנמתקו בעבר

נגבו חובות שנמתקו בעבר, ייזקפו הטכומים שנגבו לזכות חשבון ההפרשה לחובות מסווקים במסגרת דוח רוח וഫס.

(ה) גביהה שלא בזמן

קיים תאגיד בנקאי בעלות על נכס (לרבות זכויות אחירות בנכס, למעט זכויות משכון) כסילוק מלא או חלק של חוב בעיתתי, תירשם האביבה בסכום שווי השוק (בנכוי מיסים וחכויות ישירים החלים על מכירת הנכס) של הנכס במועד העברתו לבועלות התאגיד הבנקאי. אם הנכס נמכר על-ידי התאגיד הבנקאי סמוך לאחר מועד העברת הבעלות אליו, יחולף שווי השוק כאמור בסכום שנתקבל תמורה המכירה והרישומים יותאמו כנדרש. אולם אם הבעלות בנכס עוברת להלכה רק במועד רישום בפנקס רישום המקרקעין או בפנקט אחר על פי דין, ייחשב הערך לפי מועד כריתת ההסכם לאוთה העברת.

14. ויתורים על ריבית

(א) ויתר תאגיד בנקאי על קבלת ריבית שנצברה לחובן הלקוח, לאחר מועד קביעת חובו כمسופק או כחוב שאינו נושא הכנסה, תבוטל הריבית מהשכון הלקוח כנגד ההפרשה לריבית על חובות מסווקים או כנגד ההפרשה לריבית על חובות שאיןם נושאים הכנסה.

(ב) ויתור על ריבית בגין חוב בעיתתי אחר, אשר חוויבתה לחובן לקוח עד לראשת הרביעון בו נערך הוועיתור, תירשם כמחיקת חוב ולא בחתנת הכנסות מריבית.

(ג) ויתור על ריבית שחויבתה לחובן לקוח, בגין חוב שלא סוג כחוב בעיתתי ואשר נערך במהלך עסקים רגיל כתוצאה של מומ"מ שאינו קשור במצבו העסקי של החיב - ניתן להציגו כהקטנת הכנסות מריבית.

(ד) לעניין זה, ויתור על ריבית, הינו רק בתיאום עם הלקוח וייש לטעדו.

עמ' 9-314

המפקח על הבנקים: ניהול בנקאי תקין [3][7/94]
טיפול בחובות בעיתיות

15. מחיקת חובות

- (א) קבעה הנהלת התאגיד הבנקאי שיש למחוק חוב אשר סוג בעבר כחוב מסופק
- תימחק יתרת החוב על מרכיביו כנגד ההפרשות המתאימות (דהי רנו -
ההפרשה לחובות מסופקים וההפרשה לדיבית על חובות מסופקים).
(ב) נקבע שיש למחוק חוב אשר טרם סוג חוב מסופק - ייצור התאגיד
הבנקאי הפרשה בגין חוב זה וכנגדה ימחוק את היתריה בחשבון החיבור.
(ג) כאשר התאגיד הבנקאי מגיע להסדר עם לקוחות אשר חובו נמחק, יירשמו
התקובלים רק על בסיס גבייה בפועל.

16. דיווח כספי

ראה הוראות לדיווחי בנקים - פרק 660.

המפקח על הבנקים: ניהול בנקאי תקין [4] (7/94)
עמ' 5-311 יחס הרון מזרחי

شكلול הנכסים המאזניים לפי דרגות סיכון

1. شكلול הנכסים המאזניים

	שיעור וشكلול	סוג הנכס
(א) 0%	(1)	מוזומנים בקורס.

(2) חובות של בנק ישראל, ממשלה ישראלי וחובות של אחרים באחריות הגופים הנ"ל או שכונגדם שועבדו מלאות המדינה.

(3) חובות של בנקים מרכזיים וממשלות של מדינות OECD וחובות של אחרים באחריות הגופים הנ"ל או שכונגדם שועבדו ניירות ערך שהונפקו על ידי אותם בנקים מרכזיים וממשלות.

(4) חובות של בנקים מרכזיים וממשלות של מדינות אחרות וחובות של אחרים באחריות הגופים הנ"ל כשחכל ממומן במתבעת המקומי של אותה מדינה מתוך מקורות באותו מתבעת.

(5) חובות של אחרים לבנייה. יש לתגיד הבנקאי זכות לקזוז כנגד פקdon עצמו, או שיש לו שעובד בדרגה ראשונה על הפקדון להבטחת החוב וכן קיימת התחייבות בכתב שלא למשוך את הפקדון כל עוד לא נפרע החוב.

(ב) 20% (1) חובות של תאגידים בנקאים אחרים בישראל וחובות של אחרים באחריות הגופים הנ"ל.

(2) חובות של בנקים בינלאומיים מיוחדים וחובות של אחרים באחריות הגופים הנ"ל או שכונגדם שועבדו ניירות ערך שהונפקו על-ידי אותם בנקים.

(3) חובות של בנקים מאוגדים במדינות OECD וחובות של אחרים באחריות הגופים הנ"ל.

(4) חובות של בנקים במדינות אחרות וחובות של אחרים באחריות הגופים הנ"ל, הכל כשהתקופה הנורית לפרונט איננה עולה על שנה.

המפקח על הבנקים: ניהול בנקאי תקין [4] (7/94)
יחס הון מזערדי עמ' 6-311

(5) חובות של רשות מלכתיות (לפי הרשימה בסוף ד'); לא כולל
תאגידיים בשליטהן) וחובות של אחרים באחריות רשות אלו.

(6) חובות של הסקטור הציבורי במדינות OECD וחובות של אחרים
באחריות הגוף הנ"ל.

(7) מסרים בתהליך של סliquה או גבייה.

(ג) 50% (1) חובות של רשות מקומיות בישראל (לא כולל תאגידיים בשליטהן)
וחובות של אחרים באחריות רשות אלו.

(2) הלוואות המיעדות לרכישת דירות מגורים.

(ד) 100% כל הנכסים האחרים שלא סוגו אחרת, למעט נכסים שנרכשו מההון.

הגדרות

"אחריות" - עפ"יUberhood או כתב שיפורי.

"בנקים בינלאומיים מיוחדים" - הבנקים לפיתוח שללhn :
EIB, AfDB, AsDB, IADB, IBRD

"הלוואה המיעדות לרכישת דירת מגורים" - הלוואה המיעדות לרכישת דירה
מגורים, בנייתה, הרחבתה, או שיפוץ והמודעתה במשכנתה על הדירה, או
בעבור אחר על הזכות במרקעין או שרווה להבטחת הערת אזהרה במרשם
המרקעין, בתנאי שהלווה אינו עוסקת בהחזקת דירות למטרת השכרתן, למעט
הלוואה לרכישת דירה המיעדות למגוריו הלווה ושמחוורה אינו עולה על 250,000
ש"ח שניתנה לאחר יום 31 במאי 1992, אם שיעור המימון הכללי (מכל
המקורות, לרבות שלא על אחריות התאגיד הבנקאי, אך לפחות מענקים והלוואות
עומדות) עולה על 50% ממחייר הדירה.

"חובות" - פקדונות, הלוואות, ניירות ערך ועוד.

"מדינות" - 24 מדינות שנ חברות מלאות: אוסטרליה, איטליה,
איסלנד, אירלנד, ארה"ב, בלגיה, גרמניה המערבית, דנמרק, הולנד,
הממלכה המאוחדת, טורקיה, יוון, יפן, לוכטמברג, ניו-זילנד, נורווגיה,
ספרד, פורטוגל, פינלנד, צרפת, קנדה, שוודיה, שוודיה.

המפקח על הבנקים: ניהול בנקאי תקין [4] (7/94)
עמ' 7-311 יחס הון מזרחי

"סקטור ציבורי במדינות OECD" - עפ"י ההגדרה של רשותות הפיקוח על הבנקים במדינות אלה לצורך קביעת יחס הון.

"עובד" - זכות קיזוז או שעבוד בדרגת ראשונה להבטחת פרעון החוב.

3. חשיבות סכומי

סכום הנכסים יחושו כפי שהם נכללים בדוחות הכספיים המותאמים. במיוחד יש לציין כי יתרות הנכסים יחושו לאחר ניכוי הפרשות הספציפיות והנוסףות לחובות מסופקים והפרשות אחרות לירידת ערכם של נכסים. אולם אין לנכונות מהנכסים את הפרשה הכללית לחובות מסופקים הנכללת בהון המשני. אותו חלק מן הפרשה הכללית שלא כלל בהון המשני, יש לנכונות מן הנכסים שבгинנס נוצרה הפרשה על פי סדר השקолов הגבוה יותר של הנכסים.

עמ' 311-8

המפקח על הבנקים: ניהול בנקאי תקין [4] (7/94)
יחס הון מזערוי

מקדמי המרה לאשראי של סעיפים חוזם מאוזנים

1. סירוג לפי מקדמי המרה לאשראי

<u>מקדם המרה</u>	<u>סוג העסקה</u>
(א) 10%	עסקאות עתידיות ערבותיות להבטחת זכויות העמיתים בכספי גמל.
(ב) 20%	ערבותיות פורמליזות אשראי תעודות פתוחה.
(ג) 50%	ערבותיות ביצוע ערבותיות להבטחת השקעות של רוכשי דירות ערבותיות להזמנת ניירות ערך התחביבות בלתי מסוכנות.
(ד) 100%	ערבותיות להבטחת אשראי אשראי תעודות אחר התחביבות שלגביהן התקבלה דרישת תשלום התחביבות ככלפי מסלחת מעו"ף.

2. הגדרות

(1) "עסקה עתידית" - כל אחת מלאה, הן כשהתאגיד הבנקאיצד לה והן כשהוא עבר לה:

(א) עסקה מסווג Forward או Future, במתכע שהוא הילך חוקי או בסל המטבעות, בטובין, בניירות ערך או בזכויות; אלא אם כן קיימת עסקה עתידית מאותו סוג עם אותו לקוח שתקוזז כנגד העסקה הראשונה במועד פרעונה;

(ב) עסקת החליפין בריבית או בתשואה אחריות, לרבות בהפרשי הצמדה או בהפרשי שער;

(ג) הסכם מסווג Future rate agreement או Forward rate agreement

המפקח על הבנקים: ניהול בנקאי תקין [4] (7/94)
יחס הון מזרחי
עמ' 9-113

(ד) רכישת אופציה על ידי התאגיד הבנקאי למכור את אחד
הנכסים האמורים בפסקה זו;

ולמעט

(ה) עסקה בחוזה הנסחר בבורסה, שבה מסלחת הבורסה אחראית כלפי
הליך לימושו וliquidity דרישות להתקינה היוםית של ה"מרג'ין";

(א) "ערבות להבטחת זכויות העממיות בקובת גמל" - סכום הערכות כפול היחס
בין סכום הערכות לבין סך כל הנכסים של הקופה;

(2) "ערביות פורמליות" - התהייבוות על חשבון לקוחות מהסוגים كالלהלן:

(א) ערבות לבית משפט;

(ב) ערבות שניתנה במתגרת מכרז, הכולאה להבטיח עדיכת חוזה עם מדיין
המכרז אם המשתף יזכה בו;

(ג) ערבות לטובת מוביל שחורות בהם בקשר לשחרור שחורות לפני
שהגיעו התעודות הנוגעות להן;

(ד) ערבות לטיב העבודה או לביצוע תיקונים על ידי קבלן בנייה או
ספק אחר של שחורות או שירותים;

(ה) ערבות לרשות מוסמכת בקשר למילוי תנאי רישונות שהוצעו על פי
דין;

(3) "אשראי תעודות פתוח" - אשראי תעודות שפח או קיימים התאגיד הבנקאי,
או קיבול שעשה על שטר חולפיין בקשר ביןלאומי בסחורות, עד
שיגיעו לידי התאגיד הבנקאי או כתבי התעודות הדורשות כדי שבחותר של
התאגיד הבנקאי תהיה מוחלטת, למעט אשראי תעודות פתוח שאיןו מקנה
לבנק שליטה בסchorah;

(4) "ערבות ביצוע" - התהייבוות על חשבון לקוחות מהסוגים كالלהלן:

(א) ערבות למימון למילוי התהייבוותיו של ספק שחורות או שירותים,
לרבות קבלן בנייה;

(ב) ערבות לרישום שכננתה שנייתה לתקופה מירבית של שלוש שנים מיום
הוצאתה או מיום שהוצאה ערבות קודמת באותו עניין, לפי המRADם
שביניהם;

(ג) ערבות לטובת המושלה להבטחת תשלום بعد שחורת שהיא מספקת
ובלבך שהרכוש לא עשה שימוש כלשהו בסחורות והן לא הפכו חלק
מהמלאי העסקי שלו;

המפקח על הבנקים: ניהול בנקאי תיקון [4] (7/94) יחס הון מזעררי
עמ' 311-10-3

- (5) "ערבות להבטחת השקעות של רוכשי דירות" - ערבות לקונה דירה לפי סעיף 2(1) לחוק המכר (דירות) (הבטחת השקעות של רוכשי דירות), התשל"ה - 1974;
- (6) "ערבות להזמנת ניירות ערך" - התחייבות למנפיק ניירות ערך שהוצעו לציבור בישראל על פי חוק, או לבא מטעמו, לתשלום יתרת סכום הזמן ניירות הערך שהזמין התאגיד הבנקאי, עבור לקוחותיו;
- (7) "ערבות להבטחת אשראי" - התחייבות על חשבון לקוחות מסוימים כלהלן:
- (א) ערבות, כתוב שיפורי או התחייבות אחרת לנוטן אשראי או למי שנעשה עבר למיםו התחייבותו של מקבל האשראי;
- (ב) נכiron שטרות ומכירת נכסים, אם יש לקונה זכות חזקה על התאגיד הבנקאי המוכר;
- (ג) עסקה עתידית עם קrho, שהיא מהסוג המפורט בפסקה (1)(א), שתקיים במועד פרעונה בנגד עסקה עתידית הפוכה מאותו סוג ועם אותה ל Koh - בטכום שתיביב הלקוח לאחר הקיזוז;
- (ד) ערבות לטובה ספק שירותים או סחרות להבטחת תשלוםם بعد השירותים או הסחרות שהוא מספק;
- (ה) ערבות לטובה משכיר ציוד להבטחת תשלוםם של שכיר הציוד;
- (ו) התחייבות הנובעת מהשימוש בऋתי אשראי, בגובה הסכומים שידוע באותו עת, כי הלקוחות כבר התביבו על פי ר舛י אשראי וכי הסכומים טרם נפרעו;
- (8) "אשראי תעודות אחר" - אשראי תעודות פתווח שאיןו מקנה לבנק שליטה בסחרותה;
- (9) "התחייבות שלגביהן התקבלה דרישת תשלום" - התחייבות על חשבון לקוחות שעלה פיהן מתחייב הבנק לשלם על פי דרישת מהמותב תוך תקופה מסוימת, החל מהיום שבו נתקבלה הדרישת תשלום;
- (10) "התחייבות בלתי-מסורתית" - התחייבות על חשבון לקוחות שלא סורגה לקבוצה אחרת לפי סיווג זה;
- (11) "התחייבות כלפי מסלחת מעו"ק" - כמשמעותו בהוראה מס' 337.

עמ' 11-113

המפקח על הבנקים: ניהול בנקאי תקין [4] (7/94)
יחס הוון מזרדי

3. חישוב סכומים

א. בעסקה עתידית יחוسب סכום העסקה לפי הסכום ברוטו שהיורה בסיס לחישוב הריבית, ההפרשים או דתשותה, לפי העניין.

ב. לאחר הכפלת יתרות העסקאות לפי מקדמי החמרה לאשראי בשיעורים המפורטים בסעיף 1, ישוקלו היתרות לפי סוג הלקוח או הצד הבגדי לעסקה, לפי השיעוריים שנקבעו לסוגי הלקוחות בנספח ב'.

* * *

ביבליוגרפיה

1. דין וחבון הועדה לבחינת היבטי המס בקשר לחובות האבודים בبنקים (וועדת גבעoli), 15 ביוני 1992.
2. המפקח על הבנקים, מערכת הבנקאות בישראל, סקירה שנתית, שנים שונות.
3. המפקח על הבנקים, קובץ הוראות ניהול בנקאי תקין והוראות דיווח כספי לציבור.
4. יוכמן, צ. ו. סורדי (1989), הפרשות לחובות מסופקים - היבטים חשבונאיים ורפואיים השוואת בינלאומית, רביעון לבנקאות מס' 108, 34-53 (יוני).
5. ליפשיץ ש. (1991), "פעילות של בנקים בשוק ההחלפות הפיננסיות", הפיקוח על הבנקים, בנק ישראל, סוגיות לבנקאות 10, 63-84 (יוני).
6. ליפשיץ ש. (1993), "שימוש במדדים פיננסיים להסביר הבדלים ברווחיהם של בנקים משלוחים בישראל", הפיקוח על הבנקים, בנק ישראל, סוגיות לבנקאות 11, 23-34 (פברואר).
7. Agrawal, A. and G.N. Mandelker (1987), "Managerial Incentives and Financing Decisions", Journal of Finance 42 (September), 823-837.
8. Allen, L. and A.S. Cebenoyan (1991), "Banking Acquisitions and Ownership Structure: Theory and Evidence", Journal of Banking and Finance 15, 425-448.
9. _____ and A. Saunders (1989), "Incentives to Engage in Bank Window Dressing: Manager vs. Stockholder Conflicts", Working Paper (Salmon Brothers Center for the Study of Financial Institutions).
10. Amihud, Y. and B. Lev (1981), "Risk Reduction as a Managerial Motive for Conglomerate Mergers", The Bell Journal of Economics 12 (Autumn), 605-617.

11. Amihud, Y., J.Y. Kamin and J. Ronen. (1983), "'Managerialism', 'Ownerism' and Risk", *Journal of Banking and Finance* 7, 189-196.
12. Beidleman, C.R. (1973), "Income Smoothing: The Role of Management", *The Accounting Review* (October), 653-668.
13. Boudreaux, K.J. (1973), "Managerialims and Risk-Return Performance", *Shouthern Economic Journal*, 366-372.
14. Christie, A.A. (1990), "Aggregation of Test Statistics: An Evaluation of the Evidence of Contracting and Size Hypotheses", *Journal of Accounting and Economics* 12, 15-36.
15. Edwards, F.R. (1977), "Managerial Objectives in Regulated Industries: Expense Preference Behaviour in Banking", *Journal of Political Economy* (February), 147-162.
16. Federal Reserve Bank of New York (1986), Recent Trends in Commercial Bank Profitability, A Staff Study, Ch 8.
17. Grammatikos T., and A.Saunders (1990), "Additions to Bank Loss Reserve: Good News or Bad News ?" *Journal of Monetary Economics* 25, 289-304.
18. Gordon, M.J. (1964), "Postulates, Principles and Research in Accounting", *The Accounting Review* (April), 251-263.
19. Gorton, G. and R.Rosen (1992), "Corporate Control, Portfolio Choice, and the Decline of Banking", Working Paper, 2-93 (Rodney L. White Center for Financial Research, The Wharton School University of Pennsylvania).

20. Greenwalt, M.B. and Sinky, J.F.Jr. (1988), "Bank Loan-Loss Provisions and the Income-Smoothing Hypothesis: An Empirical Analysis, 1976-1984", *Journal of Financial Services Research*, 1, 301-318.
21. Gunthorpe, D. and H.Levy (1991) "Separation of Ownership and Management and Potential Social Costs", *Journal of Law and Public Policy*, Vol. 4, 79-111.
22. Hagerman, R.L. and M.E. Zmijewski (1979), "Some Economic Determinants of Accounting Policy Choice", *Journal of Accounting and Economics* 1, 141-161.
23. Healy, P.M. (1985), "The Effects of Bonus Schemes on Accounting Decisions", *Journal of Accounting and Economics* 7, 85-107.
24. Jensen, M.C. and W.H. Meckling (1976), "Theory of the Firm: Managerial Incentives, Agency Costs, Ownership Structure", *Journal of Financial Economics* 3, 305-360.
25. Keeton, W.R. and C.S. Morris (1987), "Why Do Banks' Loan Losses Differ?", *Federal Reserve Bank of Kansas City Economic Review* (May), 3-21.
26. _____ (1988), "Loan Losses and Bank Risk-Taking: Is There a Connection", *Research Division, Federal Reserve Bank of Kansas City* (July), RWP 88-04.
27. Lambert, R.A. (1984), "Income Smoothing as Rational Equilibrium Behavior", *The Accounting Review* (October), 604-618.
28. Lev, B., and S.Kunitzky (1974), "On the Association Between Smoothing Measures and the Risk of Common Stocks", *The Accounting Review* (April), 259-270.
29. Monsen, R. and A. Downs (1965), "A Theory of Large Managerial Firms", *Journal of Political Economy* (June), 221-236.
30. Moses, O.D. (1987), "Income Smoothing and Incentives: Empirical Tests Using Accounting Changes", *The Accounting Review* (April), 358-372.

31. Moyer, S.E. (1990), "Capital Adequacy Ratio Regulations and Accounting Choices in Commercial Banks", *Journal of Accounting and Economics* 13, 123-154.
32. Ronen, J. And S. Sadan (1981), *Smoothing Income Numbers: Objectives, Means and Implications* (Addison-Wesley, Reading, MA).
33. Saunders, A., E. Strock and N. Travlos (1990), "Ownership Structure, Deregulation, and Bank Risk Taking", *Journal of Finance* 45, 643-654.
34. Scheiner, J.H. (1981), "Income Smoothing: An Analysis in the Banking Industry", *Journal of Bank Research* (Summer), 119-123.
35. Seballos, L.D. and J.B. Thomson (1990), "Underlying Changes of Commercial Bank Failures in the 1980s", *Federal Reserve Bank of Cleveland Economic Commentary* (September).
36. Sinkey, J.F., Jr. (1975), "A Multivariate Statistical Analysis of the Characteristics of Problem Banks", *Journal of Finance* 30 (March), 21-36.
37. Watts, R.L. and J.C. Zimmerman (1978), "Towards a Positive Theory of the Determination of Accounting Standards", *The Accounting Review* (January), 112-134.
38. _____ (1990), "Positive Accounting Theory: A Ten Year Perspective", *The Accounting Review* (January), 131-156.

* * * * *

KASIERER INSTITUTE - WORKING PAPERS

	No.	TITLE	PP	DATE	AUTHORS
תשי"ג - 1990	K1 / 90 (ACC)	תשבונאות בתנאי אי ודאות פיננסית Accounting Under Conditions of Financial Uncertainty	35	January	דורון דבי itchak Swary Doron Debi Itzhak Swary
	K2 / 90 (ACC)	הבטים במבנה החדש של הדוחות הכספיים של הבנקים The New Structure of the Banks' Financial Statements	32	March	דורון דבי Doron Debi
	K3 / 90 INTECO	Transfer Pricing by the Multinational Firm	36	November	Neal M. Stoughton Eli Talmor
	K4 / 90 (ACC)	ערכת המבנה החדש של הדוחות הכספיים של הבנקים Evaluating the New Structure of the Banks' Financial Statements	28	November	אמיר ברנאי דורון דבי itchak Swary Amir Barnea Doron Debi Itzhak Swary
תשנ"א - 1991	K5 / 91 (ACC)	Information Signaling in the Valuation of IPOs: The Case of Mutual Thrift Institutions	35	January	Joseph Aharony Chan-Jane Lin
	K6 / 91 (CAP MARK)	Expected Inflation, Unexpected Inflation, and Relative Price Dispersion: An Empirical Analysis	12	March	Shmuel Kandel Aharon R.Ofer Oded Sarig
	K7 / 91 (FINAN)	Auditor and Underwriter Quality in the Valuation of Initial Public Offerings		October	Joseph Aharony Chan-Jane Lin
תשנ"ב - 1992	K1 / 92 (ACC)	Transitory Accounting Items: Information Content and Earnings Management	44	June	Dan Givoly Carla Hayn
	K2 / 92 (ACC)	Fundamental Information Analysis	51	September	Baruch Lev S.Ramu Thiagarajan
	K3 / 92 (ACC)	A Theory of Responsibility Centers	49	September	Nahum Melumad Dilip Mookherjee Stefan Reichelstein
תשנ"ג - 1993	K1 / 93 (ACC)	Performance Evaluation and Profit Parking in Transfer Pricing	23	January	Neal M. Stoughtom Eli Talmor
	K2 / 93 (ACC)	נוסחה פשוטה להערכת פרמיית הביטוח במודל האופציוני שלblk ושולס	15	February	מנחם ברנאי מרטי סוברמן
	K3 / 93 (ACC)	Reporting Loss Contingencies: Is There An Interpretation Gap?	33	May	Joseph Aharony Amihud Dotan
תשנ"ד - 1994	K1 / 94 (ACC)	To Warn Or Not To Warn: Managers' Dilemma Facing An Earnings Surprise	33	January	Ron Kasznik Baruch Lev
	K2/94 (ACC)	Neutrality For Accounting Systems And Setting Accounting Policy	20	March	Ran Barniv Eyal Sulganik Ray G. Stephens
	K3/94	Investor Valuation of The Abandonment Option	41	September	Philip G. Berger Eli Ofek Itzhak Swary

סידרת פירסומים

סדרת מחקרים יישומיים בחשבונאות

תשנ"ב

- נ"ב 1 היבטים חשבונאיים וכלכליים בהנפקות חכילה ובהנפקות לעובדים / פרופ' מנחם ברנר / פרופ' יצחק סוארי, אוקטובר 1991.
- נ"ב 2 תהליך קבלת החלטות על ידי מבחן החשבונות בעסקים בהם קיימת אי-ודאות לגבי המשך קיומם כ"עסק חי" / פרופ' דן גבעולי / רוחץ צבי יוכמן, מרץ 1992.
- נ"ב 3 "תלויות" - בבחינה תאורטית ואמפירית של עקרונות המדידה והדיווח / ד"ר יוסי אהרוןוי / רוחץ איל סולגניך, יוני 1992.
- נ"ב 4 ישום "שיטת תזרים המזומנים" לחישוב הוצאות המימון הריאליות - השלמת "החוליה החסרה" בדוחות המותאמים לאינפלציה / ד"ר אהוד סט, ספטמבר 1992.
- נ"ב 5 ניתוח נורטובי של כללי הדיווח הכספי בעסקאות של מכשירים פיננסיים עתידיים / ד"ר יוסי בכר / פרופ' נחום מלמד, דצמבר 1992.

תשנ"ג

- נ"ג 1 שינויים חשבונאיים / פרופ' יצחק סוארי / רוחץ רויטל אבירים, פברואר 1993.
- נ"ג 2 חיזוי קשיים פיננסיים של חברות ציבוריות על פי נתונים חשבונאים מותאמים ונומינליים / ד"ר אליאוופק / רוחץ דניאל וורקר, מרץ 1993.
- נ"ג 3 פיתוח כלים תומכי החלטה לתימחו והמרה בסביבת הייצור המודנית / ד"ר יורם עדן / ד"ר בעז רונן / ד"ר ישעיה ספקטור, דצמבר 1993.
- נ"ג 4 הטיפול החשבוני ברכישת נכסים וחברות בתמורה להנפקת מנויות / פרופ' ניסים ארניה / רוחץ שלומי ברטוב, דצמבר 1993.
- נ"ג 5 דיווח כספי במחירים שוק / ד"ר יוסי בכר / פרופ' נחום מלמד, דצמבר 1993.

תשנ"ד

- נ"ד 1 מידע וلونטורי בשוק ההון הישראלי / פרופ' ברוך לב / רוחץ רון זילברמן, מר רון קשnick, יולי 1994.
- נ"ד 2 הטיפול החשבוני במלחינים / רוחץ ניר זיכלינסקי / רוחץ דורון דבי, אוקטובר 1994.
- נ"ד 3 חשבונאות פנסיה והטבות לעובדים לאחר פרישתם / פרופ' אליא אמר / פרופ' אמר זיו, נובמבר 1994.
- נ"ד 4 ההשפעות של גורמי סיכון והחלטת רוחחים על שיעורי ההפרשות לחובות מסוופקים של הבנקים המסחריים בישראל / רוחץ שלחה ליפשיץ, נובמבר 1994.